

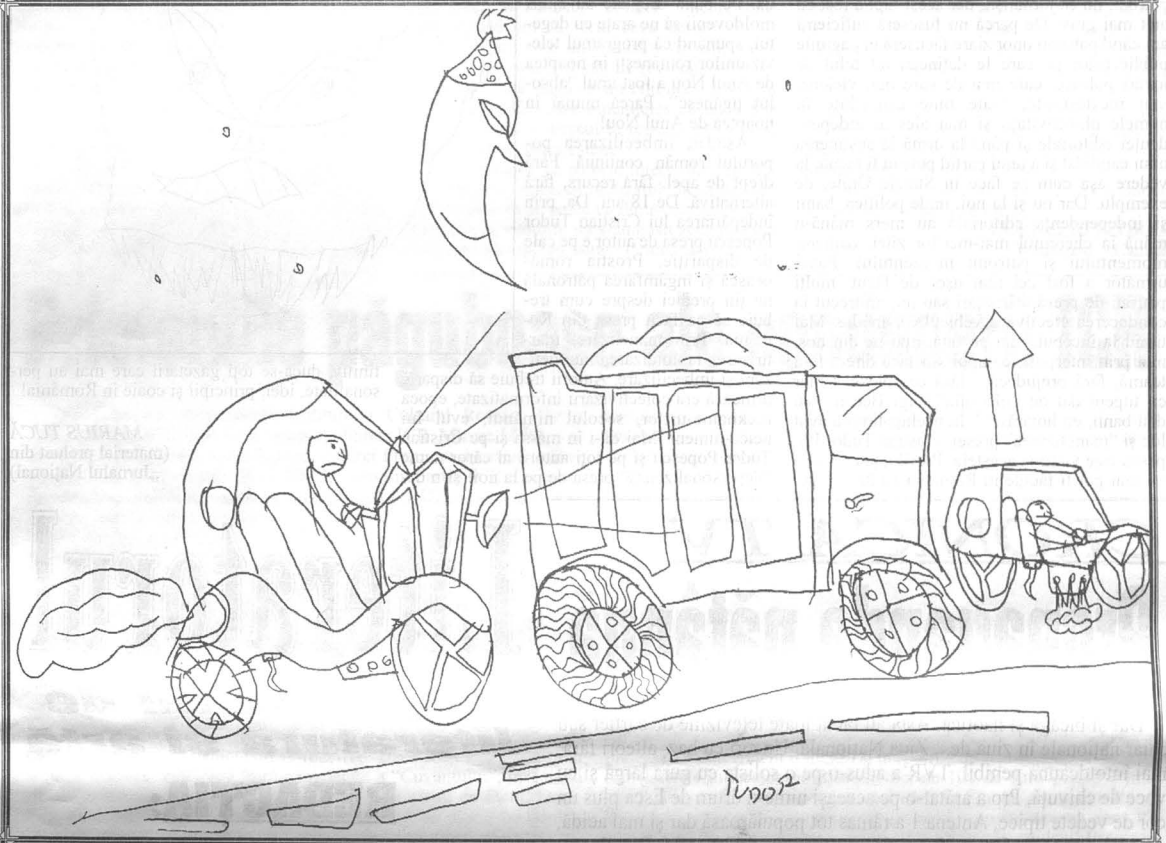
Literatorul

Anul III
(serie nouă)
Nr. 21-22
(105-106)
(ianuarie 2008)
24 pagini
= 2 RON

REVISTĂ EDITATĂ
LA
1991
ȘI
1880
DIN
MARELE SOROSCU
ALEXANDRU MACEDOVSCHI

Director — FĂNUȘ NEAGU

Redactor șef — MIRCEA MICHU

Nesfârșite chemări

Zilele acestui februarie, semănând a Paște flagelat de sărăcie și silabisind cu gura uscată, alternează, pentru cine are timp să le privească, cu nopți în care un arbore umblă prin înălțimi, purtând în ramuri fosforescențele primăverii. Sângele pământului, topind înainte de vreme șitării de zăpadă, curge fluorescent în stele, pasărea furtunilor încă nu s-a născut, dar pe podișul de Transilvanie al cerului, în culcuș de năluci, brodat cu fir de lună, se zvârcolește și stă să cadă pe margine de Dunăre, în ceas descumpănit, calul nebun pe care-l visează fetele ce se vor furate și duse în hotarul făcut din cuțite de argint.

Iar jos, pe frunza moartă a anului pierdut, lemle deșteaptă fântâni verzi, iarba-și ascultă inima plină de dor, de dropii și de malul de râu, pregătindu-se pentru marea întâlnire cu vântul care, în martie, deschide pe dealuri mori întunecate de stoluri de porumbei, altare ale grâului plutind veșnic spre imensitatea câmpiei.

Am rupt o nuia de ploaie de aur și cu ea în mână, ca să nu-mi simtă nimeni pașii și să-mi poleiesc drumul, am intrat, purtând pe mine trifoiul negru al nopții, într-o seră, lângă București, și-am ascultat crescând în bob de dragoste liliacul cu care vom descânta ochiul femeilor noastre în cea dintâi zi

a primăverii. Noaptea-și trecuse apele spre răsărit, lăsând mărul norocului în pragul stelei polare – steaua aceea, sănul iubirii mușcat cu dinții! – și sub geamurile acoperite cu rogojini, să nu străbată frigul, eram ca într-o căruță cu coviltir, roțile mestecând uleiul de pe bucușă lunecau într-un spațiu de ardezie pe lângă toate casele, și mintea mea, înnoită de atingerea florilor, închipuia grădini și punți de iederă spre toate colțurile lumii.

Liliacul țese dragostea.

O poartă din lemn vechi, prinsă în curele, deschizându-se scârțâind între două tufe de liliac – atât, și februarie, cu deznădejdea zăpezilor necăzute, se schimbă-n asfințit de aprilie prin care s-apropie un zeu sucit, dansând miraculos, înconjurat de fauni, și lângă el, cu botul pe umerii lui, calul nebun, plecare în hotarul cuțitelor, ceasul de taină, clipa ascuțită pentru fugă, și un rege adolescent, neștiind să dea porunci, prea supus și plecat, nesfârșit în chemări.

Îndoit de păcate și blestemându-mă prea târziu pentru tot ce-am făcut, gândul răzvrătit a rupt o floare; fete nu mai știu de mult să fur.

FĂNUȘ NEAGU

1977

BCR BANCA COMERCIALĂ ROMÂNĂ

Desene de
Tudor Cobrea
= 5 ani

Mulțumim d-lui
George Constantin Păunescu
pentru sprijinul acordat.

Despre independența și manelizarea presei

Când Ion Cristoiu semnala intrarea cernătarilor în presă n-a fost luat în serios. Cei mai mulți, inclusiv gazetari, au crezut că e vorba despre o figură de stil, despre o etichetă, despre orice, mai puțin adevărul pe care îl spunea lumii gazetarilor devenit loc comun în presa din România. Sigur, cernătarii intraseră în presă ca patroni, nu ca jurnaliști, dar acest fapt a fost cu atât mai grav. De parcă nu fuseseră suficienți ani când patronii unor ziare făcuseră în paginile publicațiilor pe care le dețineau tot felul de jocuri politice, care mai de care mai viclene, mai meșteșugite, toate bine camuflate în numele obiectivității și mai ales al independenței editoriale și până la urmă la susținerea unui candidat și a unui partid puteau fi făcute la vedere așa cum se face în Statele Unite, de exemplu. Dar nu și la noi, unde politica, banii și independența editorială au mers mână-n mână la cheremul mai-marilor zilei, oamenii momentului și patronii momentului. Pasul următor a fost cel mai ușor de făcut: mulți patroni de presă, cernățarii sau nu, au trecut la conducerea efectivă a vehiculelor media. Mai timid la început, mai pe față, mai pe din dos, mai prin interpuși, ca apoi s-o facă direct fără teamă, fără prejudecăți, fără complexe. Chiar cu tupeul dat de "filozofia" Gigi Becali, "eu dau banii, eu hotărâsc!". În același timp a avut loc și "manelizarea" presei. Cristian Tudor Popescu este victima acesteia. Profilul și audiența nu mai pot fi făcute în România cu lucruri se-

rioase, cu ziare serioase. "Manelizarea" presei este cel mai simplu mod de a prosti publicul, cititorul și-n cele din urmă poporul român, tratat și așa vreme de 18 ani ca o gloată care trebuie să consume ceea ce i se dă. Pe bună dreptate au ajuns moldovenii să ne arate cu degetul, spunând că programul televiziunilor românești în noaptea de Anul Nou a fost unul "absolut țigănesc". Parcă numai în noaptea de Anul Nou!

Așadar, imbecilizarea popoului român continuă. Fără drept de apel, fără recurs, fără alternativă. De 18 ani. Da, prin îndepărtarea lui Cristian Tudor Popescu presa de autor e pe cale de dispariție. Proștia românească și îngâmfarea patronală ne țin predici despre cum trebuie să se facă presa din România. Prin manelizare, marțizare, tabloidizare, internetizare și imbecilizare. Autorii trebuie să dispară, urmează era colectivizării informatizate, epoca nickname-uriilor, secolul nimănu, evul lui neica-nimeni. Mai dă-i în mă-sa și pe Cristian Tudor Popescu și pe toți autorii al căror nume "depersonalizează" presa de pe la noi! și-n de-

finitiv, ducă-se toți gazetarii care mai au personalitate, idei, principii și coarie în România!

MARIUS TUCĂ
(material preluat din
„Jurnalul Național”)

CRONICA TV

Propaganda nătângă

Dar și bleagă și haotică. Asta au făcut toate televiziile de cartier sau chiar naționale în ziua de... Ziua Națională. Uneori cu haz, alteori fără, mai întotdeauna penibil. TVR a adus-o pe o solista cu gura largă și cu voce de chivuță, Pro a arătat-o pe aceeași nime-n drum de Esca plus un cor de vedete tipice, Antena 1 a rămas tot populăroasă dar și mai acidă, duminica premiind nește figuri de cumetrie (ce păcat că M. Rădulescu-Țiganu aiasta nu a făcut nicio școală, și se vede!). Cei mai ruginiți au fost, ca de obicei, ai de la Proteveu. Au prezentarisit și nește cazuri grele, cu pilitură de sentimentalism aerat, dar și "realizări", a l'americaine. Astfel a fost arătat un tinerel pitic cu mers de rață și plin de importanța unui contabil. Ca asta făcea, era ceva pe la Harvard, universitate americană de ștaif. Firește, când ai bani îți permiți orice, racolezi ce tip de dascăl dorești, deși ești nație tânără și fără tradiții universitare (am cetit undeva că vreo optzeci la sută din absolvenții acestei instituții nu sunt în stare să arate pe hartă insulele britanice, adică taman locul de unde au purces bunicii lor golani!). Enfin, ce să le ceri ăstora de la Proteveu, care fac o publicitate oribilă, mizând pe tineri. Cu cine, cu alde Eșcuța, fata lui Duce-plosca, alde Buhnici, reținut pentru nu se știe ce șmenuri în... Bulgaria, cu alde madam Avram, interviava-toare de pedichiuriste pripășite prin America? Mai lipsea Loredana Grozava, din Onești, altă vedetă cu megafoane și cu clopote!

Sigur, întotdeauna trebuie mizat pe tineri, pe nou, pe moderni în cearta lor cu anticii, dar întotdeauna e bine să fii atent la cine pune chestia în discuție. Nu mă interesează opiniile găștii lui Sârbu, operatorașul acela cu filmul despre căderea lui nea Nicu, parcă așa pornise băiețelul, de ne mai aducem aminte!? Crede el oare că prin propagandă puhață reușeste ceva? Nu a reușit s-o inventeze ca stilistă pe amărâta de Janeta, parcă așa îi zicea! El s-a ardicat pe spinarea lui Florică al Călinescului, pe vremea când avea humorul la el, pe ceva transmisii sportive agresive și agramate și pe filme americane de categoria B. Post comercial, că asta și-a propus și asta a efectuat. Acușica vrea să hie educativ, haida-de! Nu ține, meștere, nici măcar cu Tatu, tata de Brașov, nici cu hlizitele de la știri, nici măcar cu Cuzineta, fata drăguța și spalăflică, de ne arată cum e bine să înghiți iaurlul cu lingurița! Asta nu se va înțelege niciodată la noi: ai pornit pe o cale, mergi pe dânsa, nu vrei să acoperi tot, nu schimbi macazul și nu te dai ceea ce ai impresia că ești, că adevărul iese prin căciulă!

<https://biblioteca.digitala.ro/> / <http://bibmet.ro>

Literatorul

Săptămânal de
literatură și artă

REDACTIA:

Radu Băieșu,
Lucian Chișu,
N. Georgescu
N. Grigore Mărășanu
Grigore Traian Pop
Marin Stoian

ADRESA REDACȚIEI:

Piața Presei Libere
Nr. 1, Corp C,
etaj 2, camera 266,
C.P. 59, OP. 33
Telefon: 319.33.04/1098
E-mail: revistaliteratorul@gmail.com

**Scrieți, băieți,
numai scrieți**

pentru că responsabilitatea
asupra textelor aparține,
în exclusivitate, autorilor.

Asumați-vi-o cu mândrie!

Literatorul

„Cerebralizarea”, după Iorgulescu

Am citit mai de mult interviul luat în “Cotidianul” de București lui Adrian Iorgulescu, în care, vorbind de populația de “la țară”, acesta își pune întrebarea cum să “ii transformăm pe țărani în ființe cerebralizate”. Am fost izbit de grobianismul numelui ministru. Eu sunt nepot de țărăn, mi-am petrecut vacanțele la țară, cu neamul meu țărănesc. Am fost medic de țară cinci ani de zile, acum sunt medic în Canada. Nu pot să cred că un cetățean român, născut în România, poate chiar român, să facă o asemenea afirmație, în Țara în care marea majoritate a intelectualilor au rădăcini țărănești!! Și chiar dacă nu ar avea rădăcini țărănești, bunul simț și minima educație nu permite asemenea expresii. Iar un politician cu pretenții de democrat, în nici o altă țară europeană sau neuropeană, nu comite asemenea greșeli anticetățenești. Este absolut condamnată afirmația sa în lumea civilizată, excepțiile întâlnindu-se numai pe malul bucureștean al Dâmboviței!! Această

expresie ne permite să-i sugestionăm “ministriului” să se cerebralizeze pe el însuși întâi! Dacă va reuși, deși se pare că e prea târziu, să se uite puțin în jur și să vadă câte din “elitele” politice și culturale bucureștene ar trebui să le pună pe lista lui de cerebralizări. Îi ajut și eu, numai dacă poate ma învață ca, odata cu cerebralizarea, sa le inoculăm bun simț social, discernământ și caracter “elitelor” bucureștene. Până atunci am să scriu ceva despre cât de “cerebralizat” este un ministru de București. Îmi pare rău, am fost atât de revoltat, încât am trimis un email după ce am citit acest interviu; replica normală, care bineînțeles că nu a fost afișată, că așa e dreptul la replică într-o piață liberă a presei bucureștene!!

Nu am nimic cu autorul interviului, un ziarist, nici cu supracerebralizatului ministru; dar mă întreb cum se poate ca dintr-o capitală de 2 milioane de cetățeni, nu s-au găsit zece intelectuali, din părinți sau bunici țărani, să-l tragă de

mâncă un pic. Cum se poate ca niciun scriitor român cu rădăcini țărănești să nu ia atitudine!?

DECULTURALIZAREA ROMÂNIEI este un proces real, care a început în 1990 și de atunci se accentuează mereu. Orice clarvăzător, care nu trebuie să fie nici portar la minister, realizează cine este de vină și de unde ar trebui începută cerebralizarea. Numai ministrul nu vede sau îi e frică să vadă. Astfel ajung la concluzia că Ministerul Culturii în România este o instituție absolut nefolositoare, în detrimentul culturii românești, care a început de la țară, și de acolo izvorăște încă!! Cum îmi permit eu să spun acest lucru? Simplu, cu mai citiți, plus că, în Canada nu există un asemenea ministru și cultura se descurcă, bine-merci, singură și fără îndrumători de cerebralizare

...s.a.m.d... Să trăiți bine! ...Și cei supra-cerebralizați și cei mai puțin ...

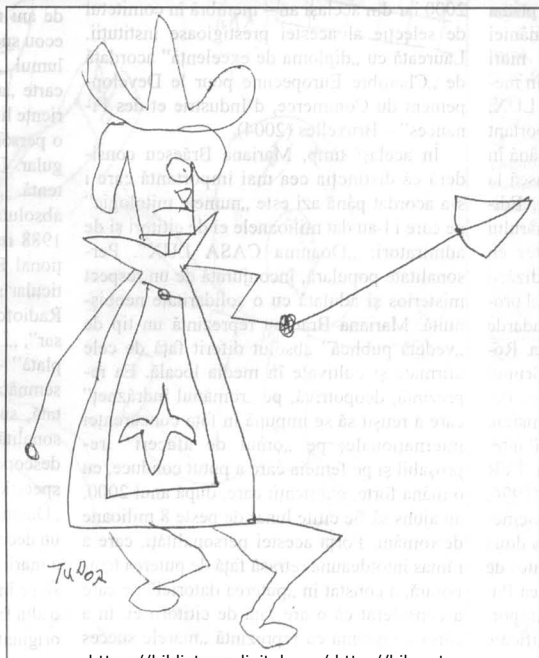
CORNELIU FLOREA
Winnipeg – Canada

Prietenii păguboase ale conducerii ICR

Zilele trecute, președintele Institutului Cultural Român, Horia Roman Patapievici, însoțit de vicepreședintele ICR, Mircea Mihăieș și de rectorul Colegiului Noua Europă, Andrei Pleșu, au decernat la Budapesta premii în valoare de 15.000 de euro din partea ICR scriitorului maghiar Esterhazy Peter și președintelui DUNA TV, Cselényi Laszlo, care răspunde și de postul anti-românesc AUTONOMIA TV. Gestul acestora, împreună cu modul în care Ioan Buduca a sărit în apărarea lui Horia Roman Patapievici au provocat o reacție din partea fostului director al ICR-Paris, scriitorul anticomunist Radu Portocală, pe care o prezentăm integral

Îmi lăsară un gust neplăcut, acum câteva săptămâni, dizgrațioasele contorsiuni prin care Ioan Buduca încerca să-și convingă memoria de irealitatea unei discuții la care el însuși a participat (ZIUA, 3 septembrie 2007). Cu puțin timp înainte, scrisesem că informația privitoare la vizita lui Ion Iliescu la Tescani mi fusese dată în mai 1990 de către Radu G. Teposu. “Radu Portocală se întărește în iluzia că în mai 1990 Teposu i-ar fi comunicat o informație”, notează Buduca, sugerând că aș suferi de halucinații retroactive. Dacă Ioan Buduca a uitat această discuție, petrecută în mica redacție a “Cuvântului”, înseamnă că are probleme de aducere aminte și că nu e nimic de făcut. Dacă, însă, el se prefacă că a uitat-o numai pentru a-i fi pe plac d-lui Andrei Pleșu, înseamnă că are probleme morale, ceea ce e mult mai grav și, din păcate, la fel de iremediabil. Pe 8 decembrie 2007, tot în “Ziua”, Ioan Buduca - fost și poate actual colaborator al ICR - se dezlănțuie împotriva senatorului Eugen Mihăescu, folosind prilejul pentru a-mi da și mie o mică lovitură. “Ce-a mai auzit domnul senator Mihăescu (sic)? I-a spus Radu Portocală, fost director la ICR Paris, ca ICR București ar fi alocat o sumă «exorbitantă» pentru traducerea unei cărți de Andrei Pleșu în franceză. “Dl. senator Eugen Mihăescu a citit, ca

torului, din care am aflat că numărul premiilor și al titlurilor de doctor honoris causa acumulate de dl. Pleșu e sensibil mai mare decât acela al cărților publicate. Am început prin a înmăna acest dosar directorilor a două mari edituri pariziene (“Grasset” și “Fayard”), care, după câteva săptămâni, și-au manifestat dezinteresul total. “Operele” lui Pleșu, cumpărate ca cele ale lui Ceaușescu. Cum am comunicat la București acest rezultat foarte puțin pe măsura pretențiilor și așteptărilor, sacra misiune de a-l publica în Franța pe dl. Pleșu mi-a fost retrasă discret. Între timp, îmi închipui cu ușurință prin ce intermediari ICR București a continuat negocierile, dar, cu toate că eram încă director al Institutului de la Paris, nu am mai fost ținut la curent cu evoluția lor, ceea ce înseamnă că se hotărâse “scurt-circuitarea” mea - tehnică nu numai ineleantă, ci și anormală în circumstanțele date. Printr-o pură întâmplare - altminteri nu aș fi aflat niciodată de existența lui! -, cu o lună înainte să demisionez, am descoperit contractul care avea să fie semnat cu editura “Somogy”. Astfel am aflat că ICR urma să “participe” cu 28.500 de euro la această publicare și că, în plus, se angaja să plătească traducerea în franceză și drepturile de reproducere a ilustrațiilor (tarifele muzeelor fiind, în medie, de 100 de euro pentru o imagine). Știind cât costă tipărirea unei cărți în Franța, am comunicat la București uimirea pe care mi-o pricinuiseră termenii acestui contract, din care simțul măsurii lipsea cu totul. Fără rezultat, evident! Biografia d-lui Pleșu avea nevoie de această ediție franceză și, iată, ICR era în măsură să-i facă un mic serviciu. Finalul întâmplării confirmă cele ce prevăzusem acum un an. Cartea a apărut pe 24 septembrie 2007, dar, câteva zile mai târziu, Editura “Somogy” o anunța ca epuizată. Succes fulgerător? Nici vorbă! Un editor demn de acest nume nu lasă să se epuizeze un titlu atât de repede, ci îl retipărește până când satisfăce integral cererea pieței. Singura explicație posibilă e că ICR a cumpărat

cele câteva sute de exemplare publicate (fiecare costând 30 de euro, ceea ce e enorm pentru o lucrare de 190 de pagini!) și le-a pus la hibernat în vreun depozit. Tot așa făcea și MAE, înainte de 1989, cu “operele” lui Ceaușescu, editate pe bani grei în toate limbile pământului. Institutul Cultural Român a cheltuit, așadar, o sumă considerabilă pentru a publica în Franța o carte care nu a trăit, care nu a stărnit nici un ecou și care a dispărut în momentul apariției. Altfel spus, bani aruncați pe geam. Precedentele două eșecuri ale d-lui Pleșu pe piața cărții din Franța (Editions de l’Herne în 1990 și Editions Buchet-Chastel în 2005), ambele finanțate de Centre National du Livre de la Paris, ar fi trebuit, totuși, să constituie un semnal de alarmă pentru conducerea ICR. Ei bine, nu! Nobilul sentiment al prieteniei - pe bani publici, firește! - a precumpănit. Și totuși, nici prietenia, nici banii publici nu l-au ajutat pe dl. Pleșu să parcurgă lungul și anevoiosul drum de la Dâmbovița la Sena - oricât s-ar chinui Ioan Buduca să creadă contrariul.

RADU PORTOCALĂ

Bibliografia operei și activității Mariane Brăescu

Jurnalist, scriitor, dramaturg, om de afaceri, Mariana Brăescu este creatoarea celei mai importante „afaceri de presă” românești din ultimii cincisprezece ani și a prezenței culturale puternice, afirmată discret dar constant. Este fondatoarea presei imobiliare, a presei pentru casă și a presei pentru familie în România. Proprietara, între 1994 și 2005, a Grupului de presă CASA LUX, apreciat ca fiind cel mai important grup de presă pentru casă din Europa de Est; a editat șapte titluri de publicații (Casa Lux, Casa de vacanță, Practic-idei pentru casă, grădina și apartament, Practic în bucătărie, Draga mea, Cărticica Draga mea pentru copii, Cărticica Practică), în tiraje de peste 12 milioane de exemplare anual. Înainte de aceasta, Mariana Brăescu a fondat,

a tirajelor, ca membru-fondator BRAT și SNA, publicațiile editate sub conducerea Mariane Brăescu fiind cotate neîntrerupt, timp de trei ani, drept cele mai bine vândute în categoria respectivă. Inițiatoră, începând cu 1994, a principalelor teme, rubrici, procedee jurnalistice din presa imobiliară și pentru casă, preluată ulterior de toate publicațiile și emisiunile cu aceasta tematică.

A primit numeroase distincții românești și internaționale, premii de excelență ale unor prestigioase organizații profesionale și culturale. Prezentă în dicționarul de personalități „International Who's who of Professional and Business Women” (1999); declarată „Femeia de afaceri a anului 2000 de către „International Biographical Center” – Cambridge,

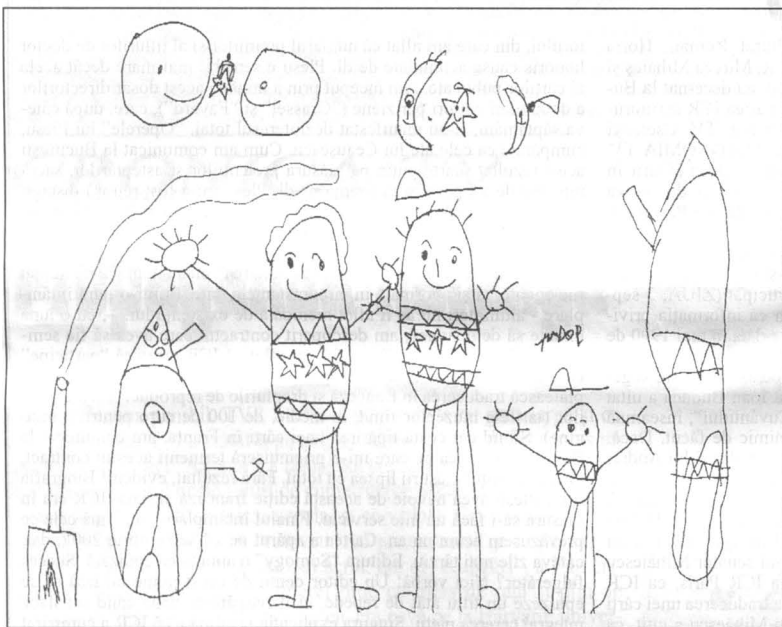
obținut prin muncă și iscusință”.

Mariana Brăescu s-a angajat, cu o discreție remarcabilă dar, în același timp, cu o stăruință rar întâlnită, în acțiuni cu caracter filantropic, cultural și social.

A participat la fondarea, în anul 2003, a Asociației „Bibliotecii pentru sate”, care a donat, către 350 de biblioteci comunale, parohiale și de mănăstire, peste 25.000 de volume și aproape 300.000 de publicații. Mai mulți ani, a fost principala susținătoare a acestor activități ca și ale celor desfășurate de „Asociația Română pentru Patrimoniu”, o organizație cetățenească deosebit de activă în domeniul cultivării și regenerării tradițiilor naționale. A creat un gen nou de „comuniune creștină” prin participarea publicațiilor pe care le-a condus la toate marile pelerinaje și ceremonii religioase ortodoxe, unde, ani de-a rândul, CASA LUX a donat milioane de publicații către credincioșii din cele mai îndepărtate regiuni ale României. Sute de mănăstiri din întreaga țară au primit periodic daruri care au împodobit bibliotecile acestora și au contribuit la întărirea acțiunii colective a spiritului românesc”. Despre secretul, nede-zvăluit, al acestei adevărate „mișcări populare” pe care l-au reprezentat publicațiile CASA LUX, s-a spus, printre altele, că ele au arătat în mod hotărât că există „România Frumoasă” și „România Harnică”.

Mariana Brăescu, devenită azi celebra „Doamna CASA LUX” este, în același timp, și un scriitor important a cărei operă, apreciată în mediile literare ale anilor 80, se va impune cu siguranță și în viitor. Bibliografia scrierilor în proză cuprinde „Imperfecțiuni provizorii” (2005), „Îmi amintesc și îmi imaginez” (2005), „Prière du Soir”, ediția franceză (2005), „Vulpea Academiciană” (2004).

Prozatoarea fantezistă, ironică și dezinvoltă din „Imperfecțiuni provizorii” (o carte de nuvele încheiată încă din 1985 dar apărută 20 de ani mai târziu), ca și strania novelistă, cu ecou sud-american de „realism magic” din volumul „Îmi amintesc și îmi imaginez” (o altă carte „amănată”, scrisă în 1988), arată experiențe literare distincte și inactuale, care afirmă o personalitate constituită, cu un caracter singular. Dramaturgia are o bibliografie consistentă. „Profesor de... admitere” (premieră absolută „Teatrul M. Eminescu” Botoșani 1988 reprezentată în 1988-1990; Teatrul Național Radiofonic-2001); „Pronto-agent particular sau Marea Lovitură” (Teatrul Național Radiofonic, 2002); „Al treisprezecelea Caesar”, „Londra de la 3 la 5?”, „După faptă și răsplată” – toate apărute editorial în 2005. Însemnătatea acestei opere, care a fost comentată, susținută și elogiată de importante personalități ale literaturii române, rămâne de descoperit în ceea ce are aceasta ca „diferență specifică” și profil distinct căci literatura „Doamnei CASA LUX”, estompată aproape un deceniu și jumătate de prezență prodigioasă a mării creatoare de presă românească, începe să se înțeleagă acum ca fiind, în același timp, o altă față a autoarei, la fel de prestigioasă și de originală.

în 1991, revista săptămânală CASA, prima publicație imobiliară din istoria României (mai 1991-1992), nucleul viitoarelor mari reviste care au afirmat-o profesional și în mediile de afaceri. Participant, cu CASA LUX, la MIPIM-Cannes (1997), cel mai important târg imobiliar din lume, aceasta fiind, până în anul 2005, singura participare românească la o manifestare de asemenea anvergură. Editorul, în această împrejurare, al numărului special „Romanian Properties-Propriétés en Roumanie”. Coordonator al standardizării profesiei de „agent imobiliar” în cadrul programului european COSA, pentru standarde ocupaționale în domeniul imobiliar în România (1996-1997). Membră, cu Grupul CASA LUX, în FIPP (Federația Presei Periodice Internaționale). Titulară de emisiuni TV pe teme imobiliare, de amenajări interioare și de decorațiuni pentru casă, la TVR Internațional (1995-1996), Tele7ABC (1996, 1999-2000), domeniu unde a fost, de asemenea, deschizător de drum. Protagonista a două filme documentare biografice, difuzate de TVR Internațional (1996) și Televiziunea Publică Finlandeză (1995). Contribuție importantă la crearea mecanismelor de autentificare

2000 iar din același an – membră în comitetul de selecție al acestei prestigioase instituții. Laureată cu „diploma de excelență” acordată de „Chambre Europeenne pour le Developpement du Commerce, d'Industrie et des Finances” – Bruxelles (2004).

În același timp, Mariana Brăescu consideră că distincția cea mai importantă care i s-a acordat până azi este „numele mitologic” pe care i l-au dat milioanele ei de cititori și de admiratori: „Doamna CASA LUX”. Personalitate populară, înconjurată de un respect misterios și adulată cu o solidaritate neobișnuită, Mariana Brăescu reprezintă un tip de „vedetă publică” absolut diferit față de cele afirmate și cultivate în media locală. Ea reprezintă, deopotrivă, pe „românul îndrăzneț” care a reușit să se impună în fața concurenței internaționale; pe „omul de afaceri” ireproșabil și pe femeia care a putut conduce, cu o mână forte, publicații care, după anul 2000, au ajuns să fie citite lunar de peste 8 milioane de români. Forța acestei personalități, care a rămas întotdeauna retrasă față de puterea temporară, a constat în „puterea datoriei” pe care a considerat că o are față de cititorii ei, în a căror conștiință ea reprezintă „marele succes

"FIECARE CLIPĂ PETRECUTĂ CU NICHITA ERA MINUNATĂ, ERA FRUMOȘĂ... CÂND NICHITA ERA UN OM FIRESC, AVEA UMOR..."

CU NICHITA ERA MINUNATĂ..."

Interviu realizat de ANGELA BACIU-MOISE

- "Fiecare clipă petrecută cu Nichita era minunată, era frumoasă... când Nichita era un om firesc, avea umor..."

- «Nichita era un bărbat frumos... dădea mereu impresia unui bărbat foarte frumos... devenise monumental...»

- «Nichita este un poet citit, dar... aici e problema, nu este neapărat și înțeles...»

- D-le Dan Alexandru Condeescu, mă bucur să vă revăd aici, ne întâlnim la «Zilele Nichita Stănescu» de la Ploiești.

- Dragă poetă Angela Baciu, și eu mă bucur să vă revăd aici. Nichita a reușit întotdeauna să-și adune prietenii în jurul lui.

- Doresc să vă felicit pentru premiul pe care tocmai l-ați primit. Ce reprezintă el pentru dvs.?

- Premiile au valoare mai mult sentimentală, uneori chiar materială, dar nu pentru ele scrie poetul, nici prozatorul și nici criticul.

- In ce moment vine acest premiu?

- Premiul vine după... 20 de ani de bătaie critică în ideea cunoașterii operei lui Nichita Stănescu, începând de la editarea operei sale, până la articolele de interpretare, susținere și polemică uneori. Așadar, este mai degrabă o satisfacție morală, o recunoaștere a unei lungi companii în absența unui foarte drag și bun prieten, NICHITA STĂNESCU. Am mai spus-o și o repet, a fost și o datorie morală această muncă depusă.

- Cum era omul Nichita Stănescu? Puteți să ne povestiți cum era în preajma lui? Am putea să ne aducem aminte?

- (zâmbeste ușor) Fiecare clipă petrecută cu Nichita era minunată, era frumoasă. Atât în momentele de grație când dicta poeme și avea opinii, păreri literare, cât și în zilele mai obișnuite, când Nichita era un om firesc, avea umor, spunea glume ca orice ploieștean care se respectă, era, desigur, un om normal.

- Se spune că Nichita Stănescu era un bărbat

foarte frumos...

- Da. Nichita era un bărbat foarte frumos. Eu l-am cunoscut mai bine, din '79-'80, când era vădit marcat de semnele maladiei, care nici nu l-a cruțat până la urmă. Dar, chiar și așa, dădea mereu impresia unui bărbat foarte frumos... se clasicizase cumva în ultimii ani, devenise monumental, părea mereu a fi o figură extrem de impunătoare, un înțelept. Acum îmi dau seama că, de fapt, nici nu împlinise 50 și nu a depășit acest prag. În fond, era un om tânăr, dar probabil, marelui său consum pentru poezie și felul său de a se dăruși și prietenilor, l-a consumat mai mult decât arăta vârsta. Se știe, Nichita era un om foarte darnic, bun și generos.

- După parerea dvs., astăzi la început de secol XXI se mai citește poezia lui Nichita Stănescu?

- Eu am constatat, cu bucurie, că se citește astăzi poezie, în comparație cu alți poeți, care nu prea mai sunt citiți, Nichita este un poet citit, dar... aici e problema, nu este neapărat și înțeles, și, mai ales, cunoscut, ca operă. Nichita Stănescu, ca și Mihai Eminescu, și-a turnat încă din viață, existența în poezie și atunci mitul poetului se suprapune, uneori benefic, alteori mai puțin, cu opera. Un fel de confundare de destin, de destin literar.

- Citind o operă, de fapt, ne interesează și destinul poetului...

- Deigur, ne interesează, nu neapărat ca om politic, sau social, ci destinul acela în absolut, uman, în ce măsură omul poate acoperi valoarea operei sale. E un mister și cred că o operă literară în spatele căreia nu se află și un destin, nu prea spectaculos, dar profund, nu are aceeași valoare.

- S-a încheiat și această ediție de festival «Nichita Stănescu» de la Ploiești. Mai sunt necesare astăzi asemenea manifestări, mai au un rol bine definit?

- Cred că sunt bune. Un festival poate trăi prin manifestările de substanță, prin dezbaterile

sale critice, prin lecturile unor poeți și prozatori invitați, prin ideea de a se cunoaște și înțelege.

Totodată, poate fi dăunător prin preambulul accentivist, discursuri uneori goale, fără substanță, când fiecare se lustruiește pe sine și uită de fapt rostul profund al întâlnirii și al cinstirii poetului sub numele căruia se desfășoară un astfel de festival. V-am spus, nu este un lucru rău, dar de multe ori proliferază, cum spuneam, superficialitatea și lipsa de substanță, care poate dăuna, uneori, unui festival, cât și scriitorilor și invitaților aflați acolo.

- D-le Condeescu, credeți că astăzi a dispărut cenzura?

- Raspunsul meu este da, pe de o parte, poate publica oricum, orice, oricine, dar pe de altă parte nu mai există acea tensiune a rostirii care să te facă să cauți formularea cea mai adecvată unei stări, lucrurile fiind spuse acum pe leau. Am redeschis, pe locul fostului club profesionist de lectură, Cenaclul «EURIDICE», condus de d-nul Marin Mincu pe care îl secondez în multe ședințe, tocmai din curiozitatea de a vedea și auzi ce scriu tinerii de astăzi.

- Dar, dvs. sunteți mulțumit?

- Sincer, nu sunt încântat, nu de felul în care scriu, ci de această lipsă de cenzură ce a dus la proliferarea unui limbaj aproape mai rău decât cel al străzii, din dorința de a exacerba unele lucruri, de a șoca, însă valoarea acestor prime apariții este sub nivelul momentului '70, chiar '80. Și față de generația nouăzeciștilor (eu nu sunt pentru împartirea generațiilor) care nu reușiseră să se afirme înainte de '89, mă refer acum la Cristi Popescu, Daniel Bănuțescu s.a., scriitori care nu erau chiar la prima tinerețe, dar încă tineri și foarte valoroși, acești val de după '89, a fost un val foarte puternic și cu dorința de a se afirma în literatură, (tot în acea perioadă, din câte știu, ați debutat și dvs. în poezie), în sensul cel mai bun și curat.

- Ce se întâmplă acum, după 2000?

- Ce se întâmplă? Sunt și momente mai slabe într-o literatură, nu e vina nimanui, poate că autorii foarte tineri, care nu ne-au convins cu prima carte, poate, în timp, vor convinge cu alte cărți.

- Suntem un popor cu o literatură prea puțin cunoscută; nu avem traduceri, nu depășim granițele. Este firesc să nu fim cunoscuți?

- Haideți să recunoaștem, suntem o cultură mică, nu avem traduceri valoroase. Abia se manifesta interesul pentru alte literaturi și e greu să pretinzi că vei sparge «gura targului» în Franța, Anglia sau oriunde. Nu spun că trebuie să renunțăm la idee. Susțin că nu avem o propagandă culturală coerentă, nu știm să ne găsim traducători potriviți și nu știm, să ne promovăm valorile.

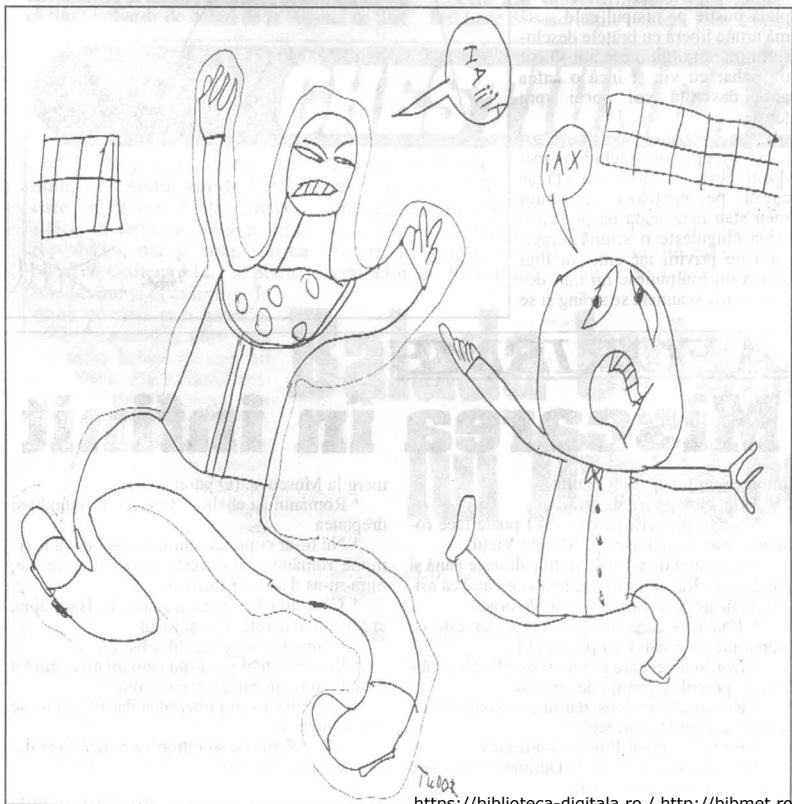
- Prezența literaturii românești este modestă la toate manifestările internaționale.

- Da, așa este, știți foarte bine. Chiar și atunci când sunt fonduri și avem șansa să participăm la festivaluri sau târguri de carte peste graniță, selecția este dură, este o selecție care... lasă de dorit, acesta este adevărul.

- Ce aveți în lucru în momentul de față?

- Acum termin ediția integrală «Virgil Mazilescu». După dimensiuni, nu este o carte foarte mare, dar a fost nevoie de timp. Mă bucur că am primit semnale bune, cronici pozitive... Mă voi întoarce la Nichita - ediția cronologică și integrală, unde voi avea în vedere recuperarea biografiei cât mai exacte și mai amănunțite, care să dea deoparte falsele legende cu privire la poet... Mă voi întoarce la Nichita...

(din vol. II «MĂRTURII LA ÎNCEPUT DE VEAC» aflat sub tipar la Ed. «Limes», Cluj Napoca, redactor: Mircea PETEAN)

O ZI ÎN CAFENEUA LITERARĂ

"În afară de artă, care e condamnată de mult de curiozitatea iadului sau de nepăsare, îngerii mă deranjează, însă nu mă surprind niciodată când vin să-mi ofere fructe de ceară perfect imitate.

Cât despre mine, prefer un măr viemănos Răbdării lor solemne, prezumțioase."
(ROBERTO SANESI)

scrisul meu are timp începe iar să îmi bată inima poate ar vrea să fie într-un alt trup cu treizeci și ceva de ani în urmă nimic nu se compară cu bucuria lungilor plimbări cu mama de mână pe faleza dunării se spune că inima nu doare dar ține al dracului de tare ca o ghiară ține cu ce să vă servesc doamnă zambet naiv dar îndrăzneț ce tânăra e fata asta câți ani o fi având scrieți o nouă carte despre ce sunt ani de zile de când merg în această cafeana mă așez la aceeași masă lângă fereastra spre oraș fața de masă albă cu pătratele roșii odată am numărat toate pătratele așteptam nici nu mai știu ce dar la capătul celălalt era ruptă și am uitat numărul același loc aceeași mocheta verde închis arsă de mucuri de țigară îmi plac locurile vechi neschimbate simt că nu trece timpul pot rămâne aceeași doar chipurile se schimbă acum servește la masă o tânără aș dori o cafea cu două picuțele de zahăr și un suc fără acid de care să fie ce complicat ce fel de suc să fie e atât de important...

imi folosesc intens simțurile să mă conving că trăiesc am fost și ieri aici ce va mai fi până mâine...

deschid ziarul citesc același ziar aceleași titluri culori astăzi s-au mai născut 3 copii n-ai mai murit nimeni este soare cei ce se iubesc mult vor fi nemuritori e sămbătă știi e așa de bine sămbăta să lenevești voluptuos sunt singurul client din cafeneaua literară ce bine în dreapta pe perete tablouri cu flori în stânga poze vechi și mai noi cu scriitori iar în față ei bine în față e propriul tău deșert tot ce ai tot ce vezi durere există atâția oameni nenorociți ce țipă boala ce te pândeste la ficare pas să-și infigă ghearele în trupul tânăr să te calce în picioare să ardă să descompună ATĂTA DURERE AM STRĂNS ÎN MINE că moartea-mi pare ireală nu mă mai sperie asta înseamnă să trăiești e dulce cafeaua și caldă e prima în această dimineață ce bucurie gustul bun al cafelei e printre puținele bucurii nu mai contează...

amintirile dau valma sunt trează privesc pe fereastră soarele începe să ardă e deja ora prânzului atât de repede trece timpul un sloi de gheață îmi trece pe șira spinării aș fi vrut să am copilul acela ce vârstă ar fi avut acum cu ochii mari și blânzi voi mai aștepta și totuși infinitul nu așteaptă nimic nu e întâmplător am un semn din naștere carul mare pe piciorul stâng se spune că e un semn astral norocos așa e m-am născut într-o noapte cu lună plină fără bilete de voie am așteptat mereu același tren pe peronul unei gări în orașul G. drumuri întortocheate caravane "un vis e viața, lumea e un basm" mă las purtată pe vers de Avetik Isahakian orice pată

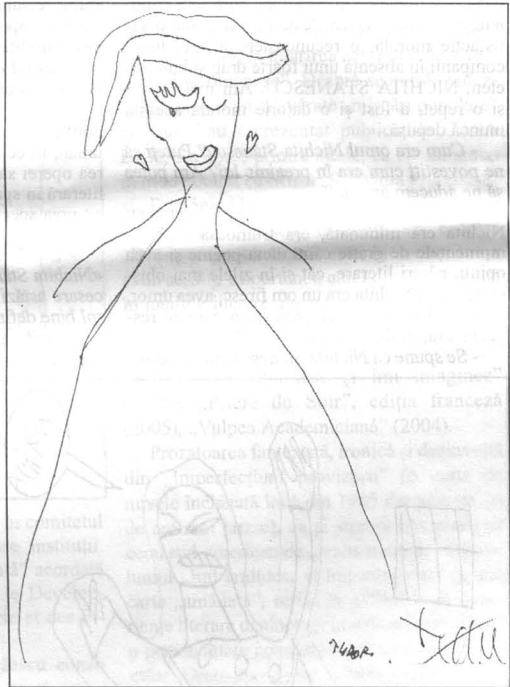
de culoare e un intrus orice rază zâmbesc e trecut de ora 14 cafeaua e plină de chipuri gălăgioase vesele tineri frumoși îndrăgostiți bătrâni semeți un violonist încearcă arcușul e timid s-au rărit scrisorile nimeni nu îmi mai scrie nimeni nu-mi bate la ușă doar o dată pe lună vine poștărița v-am adus facturile doamnă altceva nu am primit nu nu atât de simplu nu mai e nici o emoție nu te mai vrea nimeni nici telefonul nu mai sună nu mă sperie poate s-a inventat altceva s-a făcut frig soarele a trecut pe partea cealaltă nu-mi mai încălzește chipul aș mai dori o cafea cu două picuțele de zahăr și un suc fără acid s-a schimbat tura ma servește un băiat blond cu păr spălăcit zâmbet incurcat dar sincer de care să fie mă întreaba nu știu să-i răspund prea complicat aveam 4 ani locuiam pe strada s.c.m. din orașul B. mă trimisese mama să-mi cumpăr suc atât suc era doar unul cico avea culoarea galbenă era tare bun sau așa mi se părea de care aveți întreb deja nu-l mai auzeam ce mai conta alege-ți dumneavoastră s-a îndepărtat de masă ușor iritat fără îndoială nu înțelege începe ploaia e aproape ora 16 nu îmi este foame aceasta e ziua când vreau s-o petrec doar cu mine să mă prindă noaptea în aceeași cafeana

e firesc să iubesc tinerețea mea pentru ca încetul cu încetul o pierd se duce precum copilăria eram atât de frumoasa din nou gustul cald al cafelei adă răsete sănătoase priviri hulpave iscoditoare îmi trec mâna prin părul lung negru brățile de pe brațul stâng zornăie aproape erotic mișcă părul ca pe o coamă sălbatecă s-a făcut aproape cald se apropie seara am terminat de citit ziarele și aproape jumătate de carte lipsește ceva poate o dorință rea de a îndrăzni de a pipăi mai mult de a dansa cu picioarele goale pe o plajă pustie pe nisipul cald și să mă arunc liberă cu brațele deschise în mare nu glumesc am să cer un pahar cu vin și încă o cafea apoi descultă voi porni spre țarm...

se apropie ora închiderii mai doriți ceva o vrabie micuță se așează pe speteaza scaunului meu stau nemișcata ne privim o clipă ciugulește o scamă imaginărilor ne privim iar cine va fugi prima nu mulțumesc nu mai doresc nimic scaunele se strâng și se

așază pe mese se spală pe jos a rămas doar zațul în ceașca mea de cafea și o urmă ușoară de ruj auriu e ușa deschisă docolo de zidurile cafeenei e lumea e viață lucioasă roșie poate neagră precum această noapte un câine trece leneș pe lângă picioarele mele îl mângâi atingerea cunoscută pe blana moale îmi aduce aminte de primul câțel primit amintirea e prezentă fac câțiva pași câinele se ține după mine îmi place să nu-mi fie frică drumul e totuși scurt până acasă strâng foile scrise sub braț să nu le pierd respir aer rece bună seara doamnă ce mai faceți v-am căutat știți s-a schimbat cartea de telefon nu v-am găsit în nici o pagină în spatele zămbetului binevoitor e ora 22.30 plec mai departe mai am de scris câteva rânduri cineva mi-a recomandat o altă cafeana se face expresso răd mâine ei da mâine mă voi așeza la aceeași masă albă cu pătratele roșii și voi bea o cafea cu două picuțele de zahăr...

ANGELA BACIU - MOISE

România este o țară plină de câmpii, munți, ape, cântece, istorie și granițe.

* Basarabia este un copil înfășurat în sarmă ghimpată.

* Dacă n-ar fi iubirea, m-aș teme de viață.

* Sunt ochii mării frumoși, dar mergem după apă la izvor.

* Patria este ca un copil: dacă uiți de ea, poate să plece de acasă.

* Nici copilul nu plânge când de pâine se frige.

* "Acesta e Soarele", spunem copiilor, și nimeni nu întreabă: "De ce?"

* Nu mi-ați spart cerul din fereastră odată cu geamul.

* Răbdarea îndelungată de preschimbă în lene.

* S-ar putea crede că întreaga natură a ostenit la zidirea Limbii Române.

* Cuvintele românești în Basarabia se preschimbaseră într-o vreme într-un fel de ocoș al cuvintelor românești din Țară - acestea strigau întregi și frumoase către noi, iar ecoșul cel gol le

AFORISME

Mișcarea în infinit

întorcea înjumătățindu-le urât.

* Cât caracter, atâta țară.

* Singurul lucru pe care nu-l poate face românul este s-o părăscă pe Moarte Vieții.

* Românul dezmiardă și dragălaște până și pe diavol - l-a numit Michiduță - crezând că astfel îl păcălește și-l îmbunează. Pe dracu!

* Poți iubi până la Dumnezeu, dar este cu neputință să și gândești până la El.

* Doi sunt cei care pot muri de plăcere, scărpinăți: porcul și granița de pe Prut.

* Românul e rușinos, dar uneori poate lua de cumătru și pe Dumnezeu.

* Eu n-am trecut Prutul - l-am sărit.

* Chiar dacă nu ar exista Dumnezeu, oricum, nu omul a creat Universul.

* ...

merg la Moscova. (O parafrază.)

* Românul își cheltuiește viața dovedindu-și dreptatea.

* Nu-m-ar cuprinde mirarea dacă două morminte românești s-ar certa într-o zi între ele, mira-m-aș dacă s-ar împăca.

* Câtă limbă română a rămas în Basarabia, ar putea s-o învețe ușor și rusul.

* Durerea nu este un stil artistic.

* Românul nici pe al său pământ nu a umblat destul, nu ca să calce moșia altora.

* Degeaba a venit libertatea dacă frații nu se cunosc între ei.

* Mi-ar fi rușine să întreb pe mamică-mea dacă-i româncă sau nu.

GRIGORE VIERU

Isteria anti-românească din Italia, de unde provine ea?

Asistăm la una din cele mai periculoase, dar și isterice acțiuni de discreditare a României și a poporului român de către reprezentanții unor autorități publice din Italia ca urmare a numărării faptelor criminale și a ilegalităților comise în ultimii ani de unii cetățeni români, care au culminat cu o crimă odioasă, ce a îndurerat și revoltat, deopotrivă, pe cetățenii celor două țări. Personal, condamn cu tărie absolut orice încălcări ale legii sau acțiuni ce atentează la liniștea și siguranța oamenilor și a avutului lor, oriunde ar fi acestea comise. De asemenea, cred că multe din aceste fapte și acțiuni sunt rezultatul direct al prăbușirii economiei naționale și a obligării de către guvernanții, corupți și incompetenți ai României de după 1990, a milioane de cetățeni români să emigreze pentru a putea supraviețui. Distrugerea sistematică a mii de întreprinderi, inclusiv prin privatizări oneroase și ilegale a sporit, lună de lună, armata șomerilor și a sărăciei în România. Clasa politică românească, pusă ea însăși pe jaf și fraudă, nu numai că "n-a văzut" ce se întâmplă, dar a încercat să ascundă adevărul și să lase lucrurile absolut la voia întâmplării. De aceea, milioane de români, inclusiv persoane cu studii universitare și titluri științifice, pentru care s-au cheltuit miliarde de dolari de la bugetul de Stat

al țării, au părăsit România, lăsând-o și mai săracă, dar și mai puțin capabilă să facă față, în viitor, încercărilor la care va fi supusă.

Datorită disperării, mizeriei, dar mai ales a lipsei oricărei perspective de a scăpa de sărăcie în propria lor țară, uitați, neglijați și abandonați de autoritățile statului român, emigranții români au acceptat, adesea cu mult prea mare ușurință, comportamentul discriminatoriu la care au fost și mai sunt supuși în noile lor țări de adopție.

Este foarte adevărat că, împreună cu atâția cetățeni români cinstiți, muncitori, bine pregătiți profesional, au părăsit România și numeroși infractori sau persoane care și în țară erau grav certe cu legea. Acestea, odată ajunse în Occident, au revenit la vechile lor obiceiuri alăturându-se și colaborând cu infractorii și criminalii locali, devenind un grav și autentic pericol pentru siguranța, bunăstarea și avutul cetățenilor din acele țări.

Deși astfel de situații au fost totdeauna cunoscute autorităților române, acestea nu au făcut nimic sau mult prea puțin pentru a stopa infracționalitatea și criminalitatea comise de cetățenii români emigranți.

Cele mai drastice măsuri, până acum, au fost luate de autoritățile italiene. Este dreptul și

datoria lor să-și protejeze proprii cetățeni, să asigure un climat de siguranță și legalitate în țară. Dar de aici și până la isterizările și măsurile de tip fascist este un drum pe care nu îl pot tolera. Autoritățile italiene trebuie să înțeleagă că una sunt măsurile ferme, pentru cazuri concrete, clar identificate, și alta campania fascistoidă, ireponsabilă la care au recurs reprezentanții unor autorități locale și centrale îndreptate exclusiv împotriva românilor și a cetățenilor României aflați în peninsula italiană.

Aș dori să reamintesc acelor primari, prefeți și chiar miniștri italieni isterizați și inconștienți că, în România, după 1990, au venit sute de mii de italieni atrași de posibilitatea unor câștiguri rapide și fabuloase. Sunt extrem de numeroase cazurile de italieni care, în această perioadă, au săvârșit inclusiv crime în România, au dat țepe economiei și proprietăților lor parteneri, au creat adevărate drame în mii de familii de români, fără ca vreoa autoritate română, deși îndreptățită, să dispună măsuri de expulzare a infractorilor, de condamnare a poporului italian din rândul cărui aceștia provin.

Nu cred că asemenea reacții, lipsite de logică, dar și de rațiune pot servi înțelegerii multisekulare dintre români și italieni. Dar, pe termen mediu și lung, toată această teavatură, aceste măsuri extremiste, pot crea grave prejudicii nu numai României, ci și Italiei, că ele vor da câștig de cauză grupurilor extremiste și fasciste din viața politică italiană.

Autoritățile de la București cred că este cazul să treacă la găsirea acelor măsuri care să stopeze compromiterea și terfelirea demnității și imaginii României în lume, dar și să sancționeze, în temeiul legii și al Constituției, orice ilegalități și crime săvârșite, în țară și peste hotare, de cetățenii români, indiferent cine sunt ei.

Cred, totodată, că problema, prin gravitatea și complexitatea ei, trebuie, deopotrivă, să preocupe și autoritățile comunitare competente, în parte responsabile de situația gravă creată.

DAN BRUDAȘCU,

Fost deputat și secretar al Comisiei de politică externă a Camerei Deputaților

CHESTIUNEA ZILEI

Cât de repede se trec minunile! Teribilul vin de Potelu, care inundase Piața Universității, în semn de omagiu adus Revoluției, dar și botezului ca boier de Galicea Mare al poetului, devine și el amintire. La urma poeziei și a pamfletelor dinesciene, care i-au dat atâtă bătaie de cap lui nea Nelu. Politicianul mirosise la timp moșieria din capul fostului geniu sărac al Sloboziei. În trecut fie zis, Ion Iliescu a înțeles atunci cu amărăciune că, lăsată de capul ei, fosta clasă muncitoare tânjește ca dracu' s-ajungă ba burgheză, ba moșierească.

Istoria dramaticii evacuări a lui Dinescu din crama de la Galicea Mare e deja cunoscută. Moștenitorii boierului doljean Durlănescu l-au făcut mucii. Capitalismul abia încropit a intrat în conflict cu propriile aspirații. Învingător strălucit în războaiele de la CNSAS și pe frontul conflictului aviatic

condus de Flutur, apărându-și eroic găștele, curcile și bibliotecile, părintele gălboarei de Potelu s-a văzut umilit de executori. În liniștea nefirească a cramelor de la Galicea se au-

fără butoaie? Raționamentul poetului e și el țepăn. Butoaiele lui Durlănescu au putrezit, din păcate, o dată cu clasa din care făcea parte boierul. Nici o doagă n-a supraviețuit

și pe-tunerice, că a scos firele..."

"Mambo Siria!", le dă cu tifla Rimbauld. Mândru că a contribuit la renașterea poeziei, dar și a boieriei la poalele Carpaților, Dinescu este astăzi măhnit nu fiindcă urmașii Durlăneștilor, pentru care a luptat împotriva diciturii, habar n-au de versurile lui, ci fiindcă ăia nu-i mai lasă nici măcar cepurile.

Prin retrocedarea de la Galicea Mare democrația a cucerit încă o victorie, însă a succumbat gălboara de Potelu. Exilat pe celebra boabă de piper, poetul-fermier a rămas doar cu păsărețul.

Tristețea poveștii butoaielelor lui Mircea Dinescu s-a născut din tristețea capitalismului românesc. E marfă să fii capitalist, dar depinde de care parte.

RĂZVAN BĂRBULESCU

Balada butoaielelor lui Dinescu

zeau melcii cum îi scoteau limba.

Dar "vinul boierului" mai avea o șansă. Pamfletului îi mai rămăseseră butoaiele, "... butoaie mari butoaie scurte/ cu viața scurtă în pahar...". Moștenitorii boierului doljean, însă, nimic, fiare. Nici de prăsilă nu vor să-i lase vreo doagă. Logica lor e impecabilă: ce cramă e aia

comunismului. Nu că n-ar fi vrut. Dar atâta rezistă un butoi, indiferent de regimul politic. 50 de ani și s-a iscat scandalul. Dinescu și-a tras ultimele vedre din vinul care a dat strălucire locului, păstrându-și butoaiele ce i se cuveneau. "Retrocedații", furioși, la gâtul lui: ne-a umflat butoaie istorice "din lemn lăcuit și cercuri de metal scurte și lăsat

medalioane mircea micu

CALIGRAFUL IMNELOR

Avea ceva din sfaia monahilor îndrăgostiți de litera ștearsă a psaltirelor îngălbenite și arse de vreme. Și era fragil și melancolic. Ca un mesteacăn...

Vorba lui sfătoasă și dulce, era ca a țărânilor bătrâni. Surâsul său era garda unei singurătăți meditative.

L-am văzut într-o dimineață traversând parcul din fața Casei Presei Libere, abătându-se de la aleea pietruită, călcând îndesat și gânditor, cu mâinile la spate peste iarba umedă de rouă ca un țaran ieșit în livadă.

Și-a păstrat chipul de copil uimit din vreme când debută spectaculos și sigur cu placheta intitulată concluziv "Cum să vă spun" cu versuri care fermecau prin tonul nostalgic al spovedaniei juvenile.

Țaran la origine din moși-strămoși și-a păstrat snaga acestei dinastii, bunul simț ancestral și umbra stânenit printre noi, stânenit de hainele "domnești".

Onorariul volumului de debut l-a investit cumpărând o bivoliță pe care a făcut-o cadou părinților.

Poezia lui, ca un strigăt pur și nealterat e în același timp profundă și directă, e o grandioasă metaforă hrănindu-se din istoria zbuciumată a neamului. Poetizează istoria și o ridică la rangul de IMN grav, făcând din ea o religie a ființei noastre naționale.

Ne întâlneam destul de des și de fiecare dată mă saluta primul, cu bucurie și umire copilărească, ridicându-și părăria cu boruri largi și binecuvântându-mă.

Cărturar distins, vorbitor și de limbi de mult uitate, acest poet cu fața lui de adolescent m-a uimit prin farmecul și naturalețea firii sale. Niciodată n-am văzut un cărturar care să-și poarte cu atâta dezinvoltură, în gesturi, în sfiieli, în vorba nealterată, stema sa de țaran. Niciodată n-am citit un poet mai îndrăgostit de istoria țării ca Ioan Alexandru.

După moartea sa tragică și prematură o nedreaptă uitare s-a așternut din partea criticii literare și a colegilor de ideal politic.

Poate și pentru faptul că el, Ioan, a poetizat ca nimeni altul istoria zbuciumată a României în versuri de un sublim patriotism. Dar, azi, patriotismul, nu se mai poartă...

Versurile lui Ioan Alexandru, suav și sfios ca un mesteacăn, le vor purta în minte și inimă iubitorii de pezie adevărată.

LUPUL SINGURATIC

Volubilitatea sa briantă, fantezia combinative, șarmul pronunției (uneori intenționat ardelenescă) contrazic din capul locului titlul acestui portret.

Și-a povestit dezinvolt zeci de romane, zeci de subiecte de film, cu o strălucire a verbului rar întâlnită, cu un surâs mucleit de "hai, să vă mai spun una formidabilă", exersându-și verbal ceea ce poate scrisese deja sau urma să scrie.

Era vioi și lejer, se comporta "americânește", firesc, fără morgă, deși inteligența lui

ascuțită îl împingea uneori în plasa unei regii aprioric gândite.

Prietenii săi au fost munții și caprele negre și urșii marocanoși și cerbii boncălind sub lună și armele sale de vânătoare. Mi le-a arătat odată cu mândrie copilărească, îndreptându-le spre mine să le văd perfecțiunea siluetei în vreme ce eu leșinam de frică că nu cumva să fi uitat un glonț pe țevă...

La vârsta când alții mototolesc hârtia și asudă bătând la porțile consacării, el era un romancier de rasă, de "vână ardelenescă", scriind în câțiva ani două cărți memorabile: *Setea și Străinul*.

E nasul meu la capitolul... prozator, scriind fără să mă fi văzut vreodată, un cald salut prietenesc și colegial despre romanul meu *Patima*.

Mai apoi ne-am apropiat, am devenit "servus", potrivit obiceiului zonei din care proveneam. Apoi ne-am revăzut în câteva împrejurări mai intime, apoi nu ne-am văzut o vreme și mi se făcea dor de el și-i telefonam primind același răspuns; e plecat în Hațeg, scrie și vânează...

2

Nu suportă boema literară zgomotoasă și-mi reproșa cu severitate desele mele popasuri la Madam Candrea, la restaurantul scriitorilor adică.

Mulți m-au iscodit ce e cu el, ce face și de ce nu scrie un roman serios? Și dacă nu cinematografia a barat ascensiunea unui prozator de excepție. Nu știu. Poate ca da...

Pot declara însă, acum, că am citit o parte dintr-un roman al cărui titlu nu-l mai rețin, recomandat și dat de Nichita drept pagini scrise cu "labă de leu"...

Titus Popovici a fost un prozator memora-

bil, un excelent povestitor, o inteligență fină un ins de un egoism scuizabil din punctul meu de vedere. Era și un singuratic veritabil. Și mai era un vânător pătimaș, de animale mari: urși și mistreți.

O singură dată, mărturisirea el a împușcat un iepuraș, și atunci, din greșeală.

Paradoxal, într-o noapte de iarnă cu viscol și multă zăpadă, un alt iepuraș ieșit în calea mașinii i-a fost fatal...

Ce straniu a sunat atunci afirmația unui prieten comun: pe Titus Popovici l-a ucis un iepuraș!

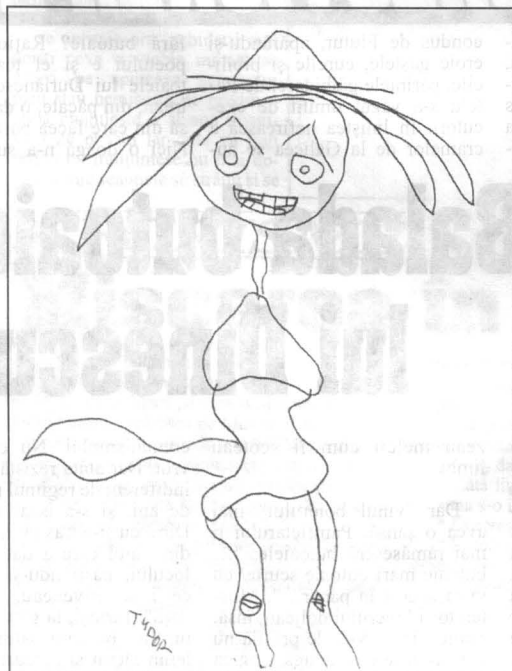
LEBĂDA NEAGRĂ

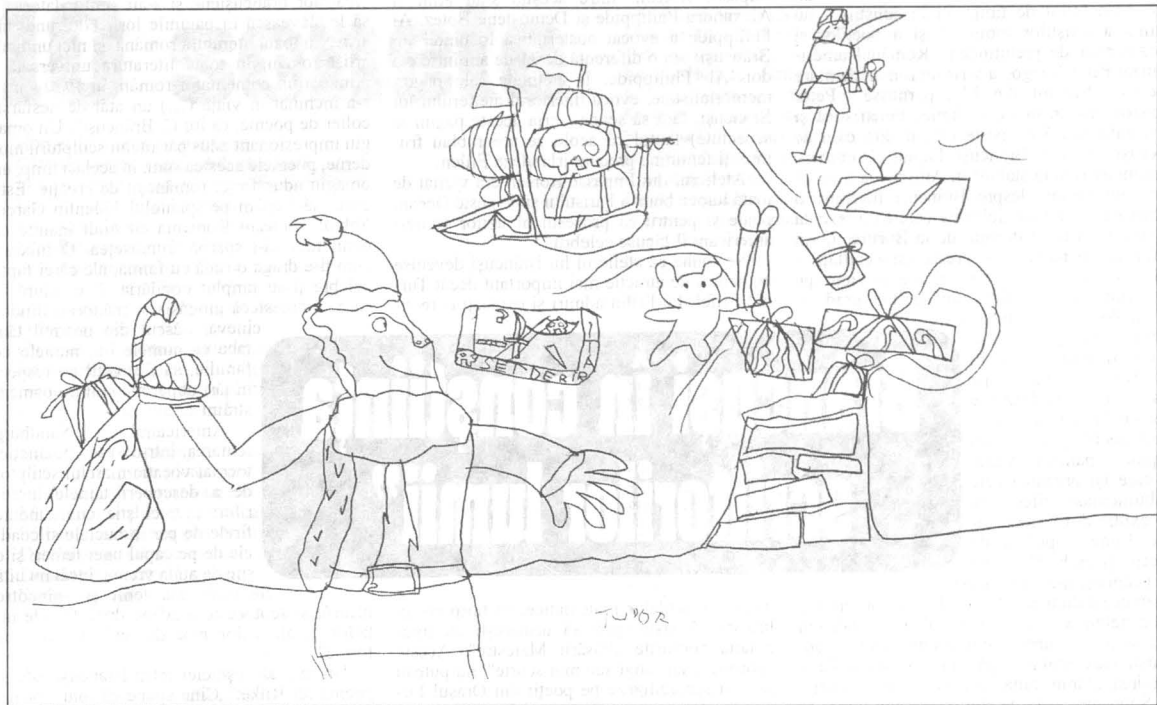
Doi scriitori îmi stârnesc invidii născătoare de insomnii și pe ambii i-aș săgeta cu vârful unui Crin imperial drept în degetele mâinii cu care parfumează hârtia. Unul e muscăcios, cu obraz viril de corsar îmbrăntit în turla catargului, nu e român și numai idiosincrazia față de formula Castelele din Spania mă opresc să dau o fugă până la el.

A SCRIS ÎN SPANIOLĂ ISTORIA FABULOASĂ A UNUI SAT NUMIT MACONDO și o bijuterie de proză scurtă intitulată sugestiv "Dăra sângelui tău pe zăpadă..." Celălalt, locuind lângă restaurantul-grădina "DOINA", nu departe de locul unde s-a sinucis Urmuz, e mereu plecat la Brăila în speranța că va pescui un morun fără simțul orientării și, când e în capitală, umblă gardat de un ins cu satură de atlet, oacheș și cultivator de maci sălbatici... pe șevalet. Stăpânul pe care-l însoțește a stat vreme de zece ani deasupra camerei mele la Mogoșoaia și având un gabarit sărit peste categoria... foarte grea se plimba conștiincios de la ușă până la masa de scris, rostind frazele cu voce tare înainte de a le scrie pe hârtie.

L-AM RUGAT ODATĂ, CU VOCE DE ORDONANȚĂ ADRESĂNDU-SE GENERALULUI: "Paule, te rog tropăie, dacă poți mai pușat sau, cel puțin dă-ți jos saboții..." S-a uitat la mine cu privire de călugăr imblânzit în postul celor 40 de zile și-a zis: "Stai prost cu auzul băiețuș, nu-ți dai seama de modul de propagare al zgomotelor. Dacă vrei să știi, cel care tropăie de ni se cutremură tavanul e Teodor Mazilu. Ce te uiți ca ardeleanul la girafă? Nu stă Mazilu deasupra mea?" "Ba da am îngăimat eu"... "Și eu nu stau peste tine? Ei, vezi...?" Deci Mazilu tropăie, fie-i țărâna ușoară. El cu aproape cele 50 de kilograme cu mașina de scris cu tot. M-am resemnat și am făcut rost de dopuri de ceară aduse prin contrabandă din... Bangladesh, dar tot degeaba... Îl alint Paul fiindcă îmi place acest apelativ cu rezonanțe de Vatican, dar pe el îl cheamă Decebal, Trifan, Fănică și Neagu. Cititorii îl cunosc sub numele de FĂNUȘ NEAGU... (Al naibii, ce nume de scriitor și-a inventat!) Mie, toată inteligența mea cu liceul terminat la f.f., dispecerele de la taxi, vânzătorii de la lactobar, responsabilii și paznicii Caselor de creație îmi zic... domn MINCU!

EI BINE, ACEST VĂNĂTOR DE COCOȘI DE MUNTE CARE FURĂ "LEBEDE NEGRE" și le îndoapă cu faguri de miere, pe acest "tălhar de baltă care taie toamna beregata pelinului" e prietenul meu cel in-

vidiat. El taie răsufările cititorilor făcând cuvintele limbii române să danseze nepermis de nude și nepermis de frumoase într-un carusel al metaforei împins de diavoli căzuți în genunchi. L-aș trimite sus, la Schitul de fum, să stea în chilia călugărului Nifon, păstrătorul înfricoșătoarelor taine despre viața pustnicilor prelinșă în hornul negru al Peșterii. Să stea și să scrie legat de glezne cu două ghiulele de fontă, mari cât niște pepeni de Bărăgan, să stea și să scrie și să bea apă rece de izvor și să consume salată de lăptuci pleoștite și scâldate în ulei de măsline. Dar, o dată pe săptămână să beneficieze de sfânta cuminăcătură constând din două sticle de Galbenă de Odobești și o scrumbie afumată în fum de tămăie...

AM MISTUIT AMĂNDOI MULTE ZILE ȘI MULTE-MULTE NOPTI ÎNTR-O FRUMOASĂ ȘI DULCE RISIPIRE. Nu-i loc unde să nu fi lăsat amintiri frumoase în inima și mintea celor ce ne-au asistat. Și după ce aruncam bănuții să vedem de ce privighetoriile nopții pot cânta contra-cost și ziua, și dacă nu ne abținem de la... abuzuri, eram demult amândoi la Institutul Aslan în cărucioare mecanice și cu buzunarele doldora de pastile Gerovital. Acest blond înșipicat, aruncând vorbe învelite în staniol, dulci-amării, mi-a răpit două dintre cele mai frumoase nopți ale echinoctiului de toamnă. I-am citit paginile scrise într-o inegalabilă limbă românească. Fără poticneli, fără rugină, ca o cascadă de lacrimi de îngeri plângând întinderile cu năluci ale Bărăganului și peste munții trufași susținând tronuri celeste... E împătimit și beat de metafore acest prozator care devorează carnea cuvintelor cercetându-le până la os.

AM FOST LA EL ACASĂ, LA GRĂDIȘTEA DE BRĂILA, ÎNTR-O TOAMNĂ CÂND PERDELE DE GRAURI FĂLFĂIAU POPOSIND DEVASTATORI deasupra viilor cu boabe mari și luminoase ca ochii fecioarelor duse în fața altarului. Acolo, în liniștea nefirească a aerului vibrând în frunzele de aur și în gutui, l-am văzut umblând desulț ca un țaran veritabil, mirosind lacom frunza de nuc zdrobită între degete și adumelcând-o îndelung ca pe o esență fină. Privea cu o tristețe duioasă spre nea Vasile, tatăl său care cioplea în cerdac un butuc a cărui întrebuintare, după finisare, n-o întrezăream niciunul. Era un ciot

de arbore. "Arborele din care a fost croită crucea răstignirii lui Iisus, fiindcă în clipa în care Iisus a asfințit, toți copacii din acest neam de molid s-au uscat..." scrie Fănuș. Când i-a apărut "Scaunul singurătății" i-am fost martor și cititor măcinat de curiozitate și fascinat de cascada metaforelor. Acum, în crucea acestei nopți în care luna tremură ca un solz de pește șuierată de viscolul Bărăganului stau și repet vorbele lui mirosind a smirnă și ambră.

EL ESTE LEBĂDA NEAGRĂ A LITERATURII ROMÂNE, ȘLEFUITORUL DE CUVINTE, STĂPÂNUL METAFORELOR DIN ZONA ȚĂRII DE SUS ȘI PÂNĂ ÎN CÂMPIA BRĂILEI UNDE S-A SCUFUNDAT ÎN ADÂNCURILE DUNĂRII CELEBRA BARABAFATA... LEBĂDA NEAGRĂ NU ESTE O NĂSCOCIRE MISTERIOASĂ!

PRIN POARTA IERNII

A trecut prin poarta iernii în noaptea de 31 ianuarie '87 volatilizându-se în somnul zăpezilor eterne, furișându-se ca un ren ostent, unul din cele mai autentice talente ale generației de mijloc - Nicolae Velea.

Pe vremea când l-am cunoscut (acum două decenii) numele lui era aureolat de legende iar cărțile sale se constituiau într-o operă.

Avea înfățișarea unui țaran îmbrăcat de sârbătoare și chipul lui bizar ascundea în melancolia bine deglizată a cutelor timpurii o tristețe adâncă și, uneori, o tăcere șugubeață.

O glorie rapidă, pe măsura înzestrării sale de excepție l-a obligat, poate, să fandeze în acea stranie stare de expectativă și răsfaț acceptat care te poate înălța și coborî în egală măsură.

Avea viciul stilistului împătimit de frumusețea limbii române pe care o știe cum puțină au darul s-o știe, și fiecare silabă scrijelată parcimonios părea îndelung șlefuită și rotunjită.

Scăpărătoare ca un oțel de Toledo, inteligența lui nativă sublima cuvintele singularizându-le, lăsând în jurul lor un gol sugestiv pe care prietenii îl completau mental cu artificii inutile.

Am fost în satul său din Argeș și pe drum călătorind în aceeași mașina mi-a citit un bilet trimis de mama lui în care-i recomanda să se poarte frumos acasă.

Mi l-a citit cu un ton amuzant și trist și pe parcursul celor două zile ale șederii noastre (eram mai mulți confrăți) Nicu Velea s-a comportat ca o odraslă de lord amenințat cu dezmoștenirea.

Mai târziu, stând la aceeași masă (evident că nu de cofetărie) Fănuș Neagu, care-l iubea gălăgios dar tandru, după ce a constatat că alcătuim împreună cea mai dezarmonică tripletă a fizionomiilor din Balcani, a întins degetul spre acela ce nu-l va mai putea arăta vreodată spunându-mi: "uită-te la el și citește-l, fiindcă e cel mai mare prozator din generația noastră".

Am stat multe ceasuri, multe zile și multe nopți (mai ales nopți) cu Nicolae Velea și declar cu măhnire, cu uimire și cu umilită neputință de-a-l fi putut desfereca vreodată din armura însingurării sale. Era scuit și complicat precum eroii cărților sale și-n deznădejde posomorâtă a ultimilor ani din scurta lui viață se închisese în sine ca un arici speriat de zgomotele săcăitoare.

Mima naivității absurde și exersa un umor de tip special: rămănea de multe ori pasuc și absent la discuția generală ridicându-se brusc și dispărând fără să știm spre ce direcție.

Ca un ren gonind pe luciul ademenitor al zăpezilor polare...

Mă obișnuisem cu retragerile lui intempestive, nu înțelegeam întotdeauna motivul acestei prelingerii pe undeva spre altunde, dar îi presimțeam desprinderea după strălucirea melancolică ironică a ochilor și mișcarea interogativă a mâinilor în vreme ce dialoga cu sine însuși.

Cărțile sale, povestirile lui, de-o neasemuită frumusețe și originalitate vor rămâne să înfrunte vitregia zăpezilor de peste veac.

Obosit ca un maratonist al generației pusă să gonească spre un finis literar imprezvizibil, dormic să ajungă în acel perimetru răvnit al întâlnirii cu sine, ironic și posomorât, Nicolae Velea și-a îmbracat armura singurătății - de puțin înțeleasă - și-a plecat, fără să anunțe pe nimeni, spre vâmile amagitoare și ucigase ale Iernii Eterne.

Poate că în ultima clipă a respirației sale în aerul de oțel, a rostit ironic, pentru sine, neuzit de nimeni, acest adagio resemnat dar înțeles pe care l-a scris cândva Joubert: "Adio, mi-e frig, mă duc să mă încălzesc, nu-mi mai amintesc de nimic, sunt obosit!".

Brâncuși a devenit, încă din viață, un mit; el a intrat de timpuriu în conștiința nu numai a artiștilor lumii, ci și a poezilor și prozatorilor de pretutindeni. Românul americanizat Peter Neagoe a scris un roman de mare succes: „Sfântul din Montparnasse”. Peter Neagoe era un nume în lumea beletristică și cinematografică de peste Ocean. Era cam de aceeași vârstă cu Brâncuși. Faptul că un mare romancier român stabilit în America a ținut să scrie un roman despre Brâncuși însemna o recunoaștere a modelului pe care-l reprezenta tânărul ce a făcut drumul de la București, via München, până la Paris, precum și a calităților sale morale. Au fost românii care au făcut, pe jos, drumul din România până la Stalingrad, iar de acolo până în munții

Tatra. Brâncuși n-a făcut decât drumul până în Cetatea Luminilor, pe jos. Acolo, în Impasse Ronsin 11, părea să-și fi găsit rostul, și-a zidit un cuptor de pâine, cu vatră, în care își pregătea cele trebuincioase zilei. Era un exotic din Orient, într-o lume populată de exotici și snobi. Consider că Brâncuși n-a făcut acest

lucru decât dintr-un instinct de autoconservare; avea nebunia încrederei în talent, în talentul său, și, până la urmă, voia să-i desfidă pe academiștii care erau în vogă; era, cum spune Petre Pandrea, „jăran român și cetățean al Europei”.

Spuneam, ceea ce știe o întreagă lume, că Brâncuși, cu tenacitatea țărănilor liberi români, a moșnenilor, tenacitate strălucit investigată și explicată de Petre Pandrea, în volumul „Brâncuși. Amintiri și exegeze”, s-a impus, acolo, la Paris, prin, pe de o parte, austeritatea felului său de viață și, pe de altă parte, deschiderea față de marile valori ale artei sculpturale. Să nu uităm că la Hobița, descendentul unor onorabili slujitori ai altorului ar fi putut să devină un lutier. Ce păcat că acea improvizație lutieră a lui Brâncuși s-a pierdut!

Ajuns la Paris, Brâncuși a intrat în boemă, și, ceea ce este mai important, în conștiința oamenilor din „Orașul Luminilor”. Au fost și români care l-au „cercetat” în „bărlogul” din

Impasse Ronsin. Între aceștia s-au aflat și Alexandru Philippide și Demostene Botez. Al Philippide a evocat austeritatea locuinței lui Brâncuși; era o diferență de 31 de ani între cei doi. Al. Philippide, în puținele sale pagini memorialistice, evocă interiorul atelierului lui Brâncuși, fără să scape (scria aceste pagini la senectute) faptul că acolo se preambulau frumuseți feminine precum irlandeza Eillen.

Atelierul din Impasse Ronsin era vizitat de toată lumea bună a Parisului și de peste Ocean, poate și pentru că procesul obtuzilor vameși americani îl făcuse celebru.

Se spune că atelierul lui Brâncuși devenise un centru de atracție mai important decât Turnul Eiffel. La Eiffel admiri și respecti corecti-

creațiilor brâncușiene și s-au simțit datorii să le slăvească în paginile lor. „Nici unui alt artist, în toată literatura română, și nici unui alt artist român, în toată literatura universală - remarcă un comentator român, în 1970 - nu i s-a închinat în viață (...) un atât de nesfârșit colier de poeme, ca lui C. Brâncuși”. Un omagiu impresionant adus părintelui sculpturii moderne, poemele acesteia sunt, în același timp, un omagiu adus forței românești de creație. Este cazul să-l cităm pe spaniolul Valentin Garcia Yebrá: „Jubeam România cu mult înainte ca ochii mei să-i soarbă frumusețea. O iubeam cum ți-e dragă o rudă cu faimă, ale cărei fapte celebre ți-au umplut copilăria. E o iubire în care se amestecă gingașia și mândria, fiindcă cineva, născut din neamul tău, face ca numele lui, numele de familie, să fie rostit cu respect în țări depărtate și între oameni străini...”.

Americanul Carl Sandburg remarcă, într-un eseu poetic, tocmai vocația marelui sculptor de a descoperi tainele lucrurilor: „... el știe cum unduie firele de păr în buclele și coadele de pe capul unei femei; și o știe de atâta vreme, încât nu uită de unde au venit și - încotro pleacă; și scotocește-n adânc după tainele întâilor și ale celor mai de mult făcători de forme”.

Un imn al veșniciei întru Brâncuși este și poema lui Rilke: „Cine spune că totu-i pierii sortit?/ Din pasărea pe care-o ai rănit/ știe cine dacă zborul nu rămâne/ și dacă florilor nu li-i, poate, menit/ Să ne supraviețuiească-n țărâne?”.

Pentru Lucian Blaga „Măiastra” lui Brâncuși este „pasărea sfântă”: „Ai trăit cândva în funduri de mare/ și focal sora l-ai ocolit pe de aproape/ În păduri plutitoare-ai strigat/ prelung deasupra întinselor ape// Pasăre ești? Sau un clopot prin lume purtat?/ Făptură ți-am zice, potif fără toarte.”

Incontestabil, la eternitatea sculptorului eternității, scriitorii lumii au adus, și aduc, omagiul lor deplin, au adus, și aduc, o contribuție incomensurabilă.

DOINA DRĂGUT

Brâncuși în conștiința scriitorilor lumii”

tudinea calculor matematice, în timp ce, în Impasse Ronsin, poți să urmărești cu imaginația zborurile „Păsării Măiestre”. Aceste zboruri, „mai lungi sau mai scurte”, nu puteau să nu-i sensibilizeze pe poeții din Orașul Luminilor. Între aceștia, francezul Jean Arp, semnatul al unei poezii intitulate „Coloana fără sfârșit”, belgianul André Castagnou, autor al unei metafore numită „Pasărea lui Brâncuși”, precum și Rainer Maria Rilke, cu poema „Cine spune că totu-i sortit pierii?”. De peste Ocean, americanul Carl Sandburg, laureat al Premiului Nobel, se înclină și el în fața vizionarismului și arhaismului lui Brâncuși. La noi, tinerii scriitori (mai tineri, ca vârstă, decât Brâncuși) Lucian Blaga, Dan Botta, ori Ion Vinea l-au omagiat încă din timpul vieții lui: semn incontestabil al prețurii pe care i-au acordat-o și al recunoașterii rolului acestuia în arta modernă.

Timpul a adăugat noi creații; scriitorii de pe toate meridianele lumii s-au minunat în fața

8 zile în Basarabia

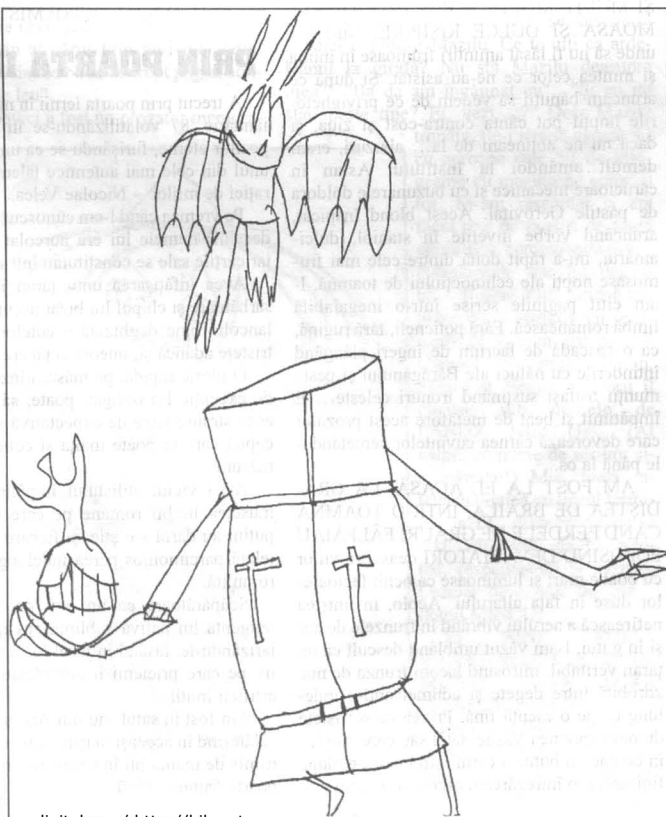
O călătorie de suflet, cu Caravana 2007 a „Jurnalului Național”. 8 zile în "Celălalt Univers", numit Basarabia, Republica Moldova sau "Moldova-de-dincolo". De dincolo de Prut.

Dintre toate temele jurnalistice pe care le-am fi putut alege, ne-am îndreptat spre spațiul religios, pentru că renașterea Basarabiei începe cu renașterea ei religioasă. Iar asta se întâmplă acolo, în locurile unde 99 de mânăstiri și aproape o mie de biserici au fost mazilite de comuniști. Acolo unde mai mult de treizeci de mânăstiri și aproape o mie de biserici au revenit la rosturile lor, în ultimii 15 ani.

Încercăm să vă deschidem o poartă spre o Basarabie profundă, alta decât cea prea ades palmuită în presa din România și din lume. Alta decât cea hulită. O Basarabie în derută (la suprafață), așa cum am fost și noi 15 ani. Dar și o Basarabie capabilă de schimbări (și reînnoiri) esențiale (așa cum noi înșine am fost).

E un ținut pe care va îndemnăm să-l cunoașteți altfel decât cum l-ați știut până acum, atingându-vă, în trecere, de basarabenii care vin în România să se școlească, să câștige un ban, ori să ceară cetățenia română. Să-l cunoașteți prin locurile lui sfinte! Iar dacă, după ce veți citi, veți simți nevoia unui pelerinaj în Basarabia, atunci abia cunoașterea va deveni și una calitativă.

SIMONA LAZĂR

<https://biblioteca-digitala.ro/> / <http://bibmet.ro>

10 sonete

Homer în marea lui mărinimie
Câte-un verset a mai ratat, sau două,
Din pasiunea sa ne-ofere nouă
Un loc viran, un gol în poezie.
Deci inimile sus, cum se cuvine,
Și sufletu-ndopați-l de cristale,
Să limpezim fântâni cu-ociane-astrale
Și toate nucile să fie pline!
De ieri pe azi mai lacomi de cerneală,
O facem zi de zi pe inocenții
Cu lingura în cornul abundenței,
Iar zvăpăiate muze-n pielea goală
Ne-narcă, dovedindu-și dărmicia,
Cu opere complete farfuria.

*
Sub cuihuri de păianjeni în tavan,
Pândit chiorăș de gloate mari de cărți
Urlându-și disperarea-n tre coperti,
M-aș vrea analfabet ca Ghinghis-Han,
Sălbatic, încălțat în piei de lup...
De Nietzsche mă-ngrozesc, de-Eskil, Cioran,
De-anatomia calului troian,
Și-ngeunchind, urechile-mi astup...
Nu-și rup mulți Gogoli manuscrisu-n foc
Și Kafka mă dărămă în infern,
Noroc de Sapho, dărmic și matern
Cu sânii-mi face voia să mă joc,
Pustia bată-o și-un vânt zăbăuc,
Biblioteca mea de balamuc...

*
Jos, într-un târg de lene, dobrogean,
Cu felinaru-n creștet, idiot,
Luna-ntărată, goală sub capot,
Butoaiete cu apă la burlan...
O fată pritocește prăjituri
Cu praf de nuci în sucule purulente
Și-mbălsămează cerul spre-Orient,
Cerul bazarului de vechituri...
Prin umbra moartă-a florilor de spin,
Parfum răzbate, fum de cafeana,
De nădușesc în ofuri de manea
Dugheni cu limba dulce sub smochini...
Jelește evadat în pijama
Nebunul târgului: Oooooof, viața meaaaaa!...

*
S-a sinucis, o veste umple-orășul
Și ziarele, s-a sinucis o gară...
Beți, guoierii-i în priveghi din seară
În zori cu măturoidul și fărășul...
A fost, răd și fumează florărese,
O desmățată din copilărie,
Până să-ajungă-o pacoste pustie
Din câtă-nfumurare avușese.
Cu ea dormeau vagoane dărâmate
Și câinii vagabonzi și cerșetorii
Și-o mai udau cu indecență norii
Cu poalele în creștet suflecate.
Fanfara, jeluind la-nmormântare,
Trânteste ușa sălii de-așteptare.

*
De beat, nu nimeresc la ușă clanta,
Nici cheia n-o găsec în buzunar,
Mai bine-apăs pe sonerie, dar,
Din prag, mi-aruncă unul Sancho Panza
Verdictul: "Don Quijote nu-i acasă!"
Adică el se plimbă, dacă vrea,
Iar eu vagabondez, așa ceva.
Și n-am un loc, o pernă, geam și-o masă...
"Te rog frumos, fii calm și bun, mișele,
Mă-ntorc din lume-asemeni vouă, frânt,
Acum vă prind cum faceți mori de vânt
Din cărțile bibliotecii mele!..."
"Aici e-o poartă de castel!" și, buf,
Prostu-mi trânteste ușa cu năduf.

*
S-a prăpădit bătrâna doamnă-aseară...
Poeții-i scuturau, la vremea ei,
Profeții și-mpărații, flori de tei
În părul parfumat cu nopți de vară.
Verset și cununi de diamante
Le născocea cu-aurifer dichis,
Iluminându-i până-n paradis
Pe-amanții căți întreținea, și-amante.
Mult mai presus decât acea instanță
Cândva-a cuvântului transcidental,
S-a-nmămolit în ultimul scandal
Și-acum, jėjoasa, pute sub o zdreanță...
Sfânt, Dumnezeu o plânge mai întâi
C-un cer de stele-adius la căpătaii...

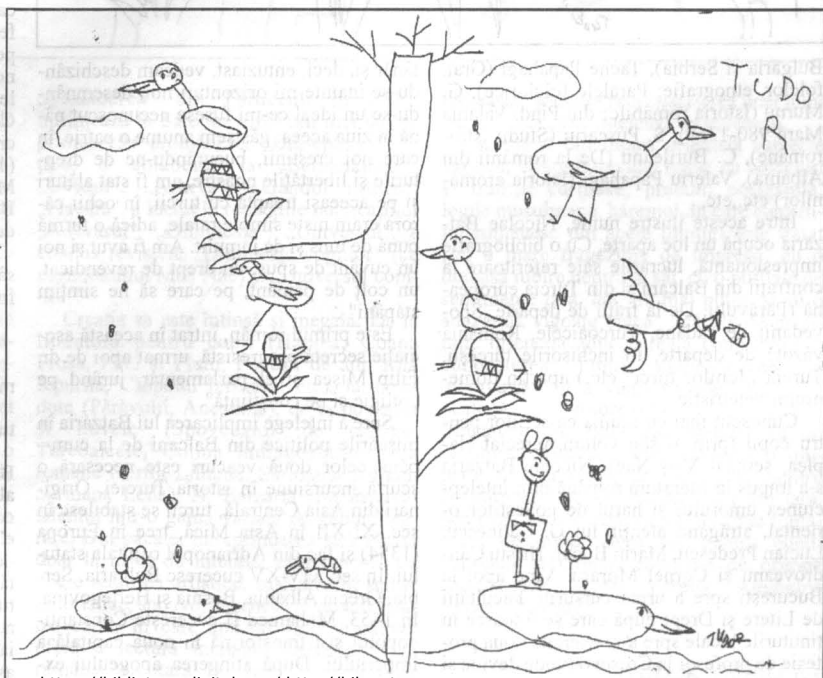
*
La "Paradisul", un hotel magnific,
M-a invitat aseară Dumnezeu.
Erau de față Moise, la dineu,
Iisus și Buddha, fără să mistific,
Iov, Mahommed, o lume fascinantă.
Serveau tot câte șapte îngeri cu
Figuri solemne între-aripi fru-fru.
O Messa mă-ncânta, exuberantă
Esența de-armonie între aștri,
De Amadeus, un celebru sfânt
Precum în cer asemeni pe pământ,
Dar n-avea nimeni ochi alpin de-albaștri
Și-un zâmbet pentru celălalt, măcar
Cel mai discret, mai fals protocolar...

*
Într-un decor cu lumânări de ceară,
Fără vreun alt cucernic ritual,
Cu coatele pe-o masă de local
Stam la taifas cu ingeru-ntr-o seară.
Mi se plângea cu lacrimi absolute
Cum nu l-a mai zărit pe Dumnezeu,
Nici eu, spuneam și dam din cap, nici eu,
Când îl vedeam era pe nevăzute.
Se oglindea în farfuria goală,
Smulgând o pană, două, trei, oftând...
"Trimite-I ce mesaje ai de gând,
În noaptea-atroce, grea și bestială,
E sus, e-n constelații, e în cer,
Dar cu atât nu este nicăieri..."

*
La zgomotul zvezec de tobă spartă
Mă năpustesc pe ușă buzna-afară,
Să-l prind pe cine-n ciudă ca o fiară
Pleiadele mi-aruncă peste poartă.
Prin gard, pe Dante-l văd, cu-odăjdi fine,
De sfinte Liturghii în catedrale.
"Pofteste, casa mea și-a Dumitale
Cu mii de cărți te-așteaptă, pelerine.
În rai dorm Dumnezeu, Iisus, Maria
Sub ceruri de cristal mânjit cu miere,
Când în subsoluri strigă de durere
Iubirea, răzvrătirea, tragedia
De ieri, de-alaltăieri... Dar cum rămâne
Cu viitorul neștiut, Bătrâne?..."

*
Cu cărțile-n ghiozdan, de bucurie
Nu prea călcam spre-un loc de viață-amară.
Mai bine să chiuim, fir-ar să fie
De clopoțel chemându-ne de-afară,
Căci nu găsim decât o magazie
De cataloage rupte, bănci stricate,
Iar Domnul Dumnezeu pe datorie
Ne-nvață crucea s-o purtăm în spate.
Oricâte constelații pe cununa
De spini promise pentru fiecare,
De leneși ce suntem, întotdeauna
Numai Iisus câștigă premiul mare,
Iar noi, gălăgioși, pe tabla goală,
Cu cretă măzgalim "Adio școală!"...

SERBAN CODRIN

N. Batzaria, exponent al aromânismului

Un rol determinant în cunoașterea și promovarea aromânismului în patria-mamă este legat de activitatea științifică a unor intelectuali români de origine sud-dunăreană, stabiliți în patria de obârșie, și care și-au materializat cercetările în opere de certă valoare. Este vorba de Ioan Maiorescu (Itinerar în istoria și vocabularul istriano-român), D. Bolintineanu (Călătorie la românii din Macedonia și la Muntele Athos), I. Neșițescu (De la românii din Turcia europeană), Theodor Capidan (Limba și cultură; Aromânii. Dialectul aromân; Fărseroții, Studiu lingvistic asupra românilor din Albania; Megleno-românii, Etnografie, istorie limbă), Em. Bucuța (Românii dintre Vidin și Timoc), G. Vâlsan (Românii din

directorul școlii), la gimnaziu din Ianina și liceul din Bitolia, apoi inspector școlar al vilaetelor Coșova și Salonic, urmând pilda și strădania dascălilor români din Macedonia - care „au luptat să înlocuiască cultura greacă prin cultura română”.

Spre a servi cauza confracților săi și a impune autorităților otomane imaginea corectă a României („să vadă țara și poporul românesc, așa cum sunt în realitate: o țară cât se poate de frumoasă și un popor pe care Dumnezeu l-a înzestrat cu înalte calități și cu virtuți din cele mai prețioase”), N. Batzaria intră în politică, în „Comitetul de Unire și Progres” din Macedonia, creat în 1889, care milita pentru restaurarea Constituției liberale din 1876. „Fiind încă

pansiunii teritoriale în sec. XVI, Imperiul otoman, intră în secolele următoare, în criză progresivă, culminând cu războiul ruso-austro-turc din 1877-1878. Paralel se manifestă și o schimbare a mentalităților mahomedane, prin infuziunea ideilor „junilor turci”, care vor o Turcie mai aproape de realitățile europene. După crearea, în 1889, a Partidului „Unitate și progres”, în 1903, izbucnește în Macedonia o răscoală antioțomană, pentru ca, trei ani mai târziu, Mustafa Kemal să înființeze organizația politică secretă „Patria și Libertatea”. Un an mai târziu, în 1907, la Paris are loc Congresul reprezentanților partidelor și organizațiilor ilegale din Turcia, care-și propune unitatea de acțiune în mișcarea contra sultanului. La 3 iulie 1908 izbucnește revoluția „Junilor turci”, care-l obligă pe sultanul Abdul Hamid II să restabilească Constituția liberală din 1876 și să recunoască regimul parlamentar. În aprilie 1909, „Junii turci” ocupă, pentru un timp, funcții importante în stat: înfrânți în 1912, guvernul „Junilor turci” se reinstaurează în 1913.

După războaiele balcanice (1912-1913), posesiunile pe care Imperiul otoman le mai stăpânește în Europa se limitează la orașele Adrianopol și Istanbul. După abolirea sultanatului (1922), Mustafa Kemal Atatürk (Atatürk=tatăl turcilor) proclamă Republica și trece la europenizarea statului.

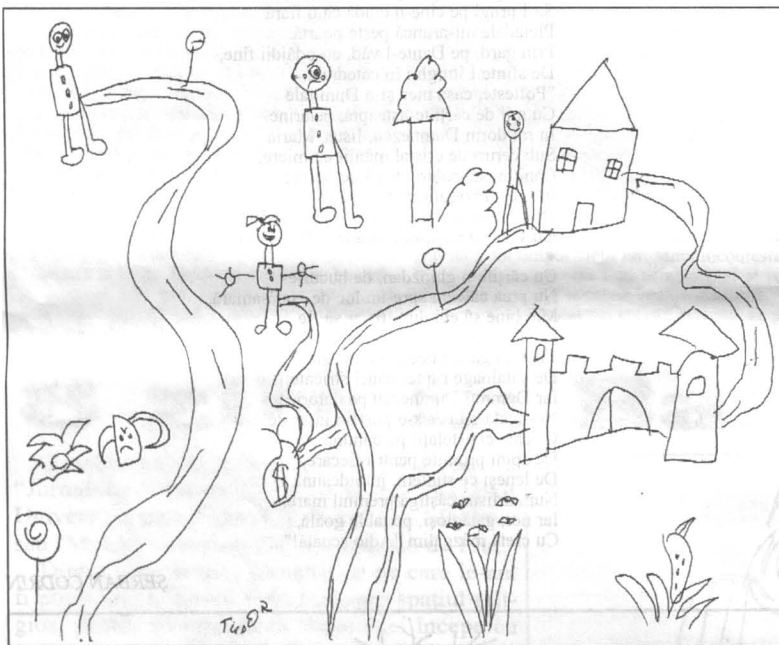
Pe acest fond de înnoiri politice și istorice în imperiul de la Tarigrad își desfășoară activitatea politică N. Batzaria, consemnată în lucrarea sa memorialistică Turcia „Junilor turci”, apreciată de cel ce a scris cea din urmă istorie a Imperiului otoman, N. Iorga. Intrarea conaționalului nostru în conducerea mișcării liberale a „Junilor turci” se baza pe speranța că Macedonia natală ar putea avea un alt destin: „Spre această Macedonia ne-am îndreptat, așadar, privirile noi cei care pășisem în viața publică grație regimului constituțional, noi cei care cu jertfa vieții luptasem și avusem fericirea să vedem înfăptuit idealul nostru pentru o viață mai liberă și mai omeanească”. Drept recunoaștere a meritelor sale în revoluție este ales parlamentar la Constantinopol în 1908 și ministru al Lucrărilor Publice în guvernul „Junilor turci” (1913). Înșuși Marele Vizir, mareșalul Mahmud Sefchet Pașa, recunoaște în N. Batzaria pe reprezentantul românilor macedoneni. Își amintește autorul:

„La un moment dat, Marele Vizir, adresându-mi-se, mă întreabă pe tonul cel mai firesc:

- Ei, dar ce gândește regele nostru?
- Care rege, întreb eu cam surprins.
- Cum care rege, obiectă el? Regele României, nu ești d-ta român?

Iar eu, în momentul acela, eram ministru turc”.

Treatat, cu simț politic realist, N. Batzaria își dă seama de caracterul șovinist al mișcării în care intrase „ca de regimul constituțional să beneficieze în primul rând elementul turcesc, lăsând pentru ceilalți doar fărâmiturile” și că „nu de dragul libertății luptaseră și obținuseră regimul constituțional, ci numai în credință, că în chipul acesta scapă Împăria de o dezmembrare”, iar sub lozina „suntem cu toții egali” se ascundea o politică de fățarnicie și duplici-

Bulgaria și Serbia), Tache Papahagi (Grai, folclor, etnografie; Paralele folclorice), G. Murnu (Istoria românilor din Pind. Valahia Mare 980-1259), S. Pușcariu (Studii istoro-române), C. Burileanu (De la românii din Albania), Valeriu Papahagi (Istoria aromânilor) etc., etc.

Între aceste ilustre nume, Nicolae Batzaria ocupă un loc aparte. Cu o bibliografie impresionantă, lucrările sale referitoare la confracții din Balcani și din Turcia europeană (Părvulii, De la frații de departe, Spovedanii de cadane, Turcoacele, România văzută de departe, În închisorile turcești, Turcia „Junilor turci” etc.) aparțin domeniului beletristic.

Cunoscut mai cu seamă ca scriitor pentru copii (prin al său volum apreciat Haplea, semnat Moș Nae), Nicolae Batzaria s-a impus în literatura română prin înțelepciunea umorului și harul de povestitor oriental, atrăgând atenția lui G. Călinescu, Lucian Predescu, Marin Bucur, Hristu Căndrovanu și Cornel Moraru. Vine apoi la București spre a urma cursurile Facultății de Litere și Drept după ce se întoarce în jînturile locale spre a-și exercita noua profesie de profesor la Crușevo (unde devine și

tânăr și, deci, entuziast, vedeam deschizându-se înaintea-mi orizonturi noi, desemnându-se un ideal ce-mi fusese necunoscut până în ziua aceea: găsisem anume o patrie, în care noi creștinii, bucurându-ne de drepturile și libertățile noastre, am fi stat alături pe de aceeași treaptă cu turcii, în ochii cărora eram niște simple raiale, adică o turmă bună de tuns și de jumulit. Am fi avut și noi un cuvânt de spus, un drept de revendicat, un colț de pământ, pe care să ne simțim stăpâni”.

Este primul român, intrat în această asociație secretă progresistă, urmat apoi de dr. Filip Mișea și el parlamentar, jurând pe „religie și pe conștiință”.

Spre a înțelege implicarea lui Batzaria în mișcările politice din Balcani de la cum-păna celor două veacuri este necesară o scurtă incursiune în istoria Turciei. Originari din Asia Centrală, turcii se stabilesc în sec. XI-XII în Asia Mică, trec în Europa (1354) și fac din Adrianopol capitala statului. În sec. XIV-XV cuceresc Bulgaria, Serbia, Grecia Albania, Bosnia și Herțegovina. În 1453, Mohamed II cucereste Constantinopolul și-l transformă în noua capitală a Imperiului. După atingerea apogeeului ex-

tate. Transformarea Turciei într-o Elveție cu respectarea drepturilor naționale ale fiecărui element etnic este un vis deja spulberat. „Încolo - scrie cu durere luptătorul și omul politic N. Batzaria - Macedonia rămânea ca și până atunci o parte integrantă din Turcia, pusă direct sub suveranitatea și administrația Sultanului”.

Dezamăgit, dar nu disperat, încearcă la sfârșitul verii anului 1913, după începerea celui de-al doilea război balcanic, o apropiere între guvernele Turciei și României. La București, este primit în audiență de primul ministru, Titu Maiorescu, de șefii de partide și de însuși regele Carol I Ministerului de interne turc, N. Batzaria îi cere să nu mai trimită emisari juni-turci în Albania spre a opune populația contra prințului de Wied, rudă a Casei regale a României, iar guvernului român îi solicită să efectueze manevre în Dobrogea, lângă granița Bulgariei, spre a-i obliga pe bulgari să-și detașeze și ei o parte din forțele care luptau contra Turciei. Din considerente de ordin moral, cererea a fost respinsă, România, ca stat creștin, nu putea fi împotriva altor state creștine care luptau, ca și România, pentru eliberarea conaționalilor ei.

O ultimă acțiune politică a românului macedonean din Parlamentul turc a fost

mers alături de „Junii turci”, dar nu se turcise. A fi, la acea vreme, parlamentar sau ministru, nu însemna că devii turc ca limbă, naționalitate, gândire sau religie. Aveau statutul de supuși otomani și nu de supuși turci. A fi otoman nu însemna a fi turc, sub națiunea de otoman fiind cuprinși toți supușii împărăției fondată de sultanul Osman. „Noi, românii, care trăim în afară de granițele țării și a căror activitate se desfășoară în alt mediu și în alte condițiuni, eram străini de luptele și certurile partidelor politice din țară. În bărbații de seamă ai României nu vedeam decât buni români, la al căror sfat și sprijin recurgeam de câte ori simțeam nevoie”.

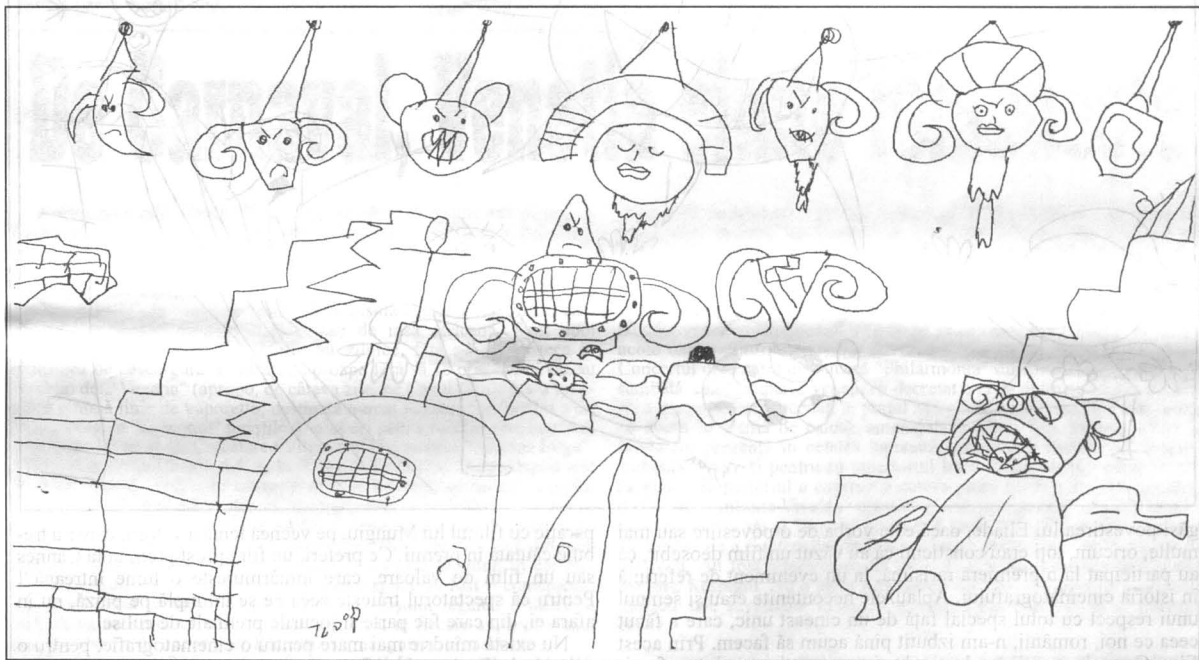
Retragerea din viața politică a Turciei se petrece în timpul primului război mondial, unde-l aflăm în Elveția. Legătura de sânge cu frații săi români devine obsedantă, idee ce-l determină să se stabilească definitiv în România, fiind și aici din 1920 senator în guvernul Averescu. Moare la 28 ianuarie 1952, în vârstă de 78 de ani, în lagărul de la Ghencea.

Paralel cu preocupările politice, N. Batzaria desfășoară o intensă activitate revuistică și literară, înființând sau conducând mai multe ziare și reviste aromânești. După debutul din revista

aspectul depozitării tradiției populare) și lui Anton Pann (ca observator pertinent al stărilor de lucruri din Peninsula Balcanică și mai cu seamă din Imperiul otoman).

Demne de considerație pentru firea aromânului (anecdotic, iubitor și debitor de snoave, hazos și pus mereu în postura de a lua în răspăr, în scop educativ, orice defect uman) sunt volumele Părăvuluii (anecdote populare culese din locurile de baștină: Macedonia, Tesalia, Epir, Albania) și Cartea de aur (poveștile copilăriei), îndreptându-l pe finul cunoscător al literaturii și culturii aromânești, Hristu Cândroveanu, să afirme că „în literatura în dialectul aromân (macedo-român), Nicolae Batzaria este în mod sigur scriitorul cel mai popular. E drept, fiind și cel mai de factură populară, folcloristică”.

Se impune în literatură prin lucrările memorialistice de dublă valoare artistică și documentară: De la frații de departe (1921), și România văzută de departe, care trezește simpatie pentru românii macedoneni, în închisorile turcești cu evocarea unor răsculați balcanici, Turcia „Junilor turci”, carte de impresii și amintiri din activitatea sa politică, Spovedanii de cadăne, Turcoacele și romanul Sărmana Leila, scrieri realiste, inspirate din viața

semnarea tratatului de pace de la Londra (1913), care a lichidat ultimile rămășițe ale Turciei europene.

„Stranie sancțiune a istoriei!”, a exclamat Iorga, referindu-se la „această iscălitură românească pe actul de osândă la moarte a unui vechi stat de pradă, care ne-a împiedicat, cu toate avantajele colaterale, de a da civilizației lumii tot ce eram în stare”.

Îmbarcat până la Constanța pe vaporul românesc „Împăratul Traian” (înlocuind fesul cu pălăria europeană după ieșirea vasului din apele teritoriale turcești) își îndeplinește ultima misiune la Londra. („Oficial reprezintă Turcia, deci sunt delegat turc, iar ca origine știu bine că sunt român și nimic altceva”). Neoficial, mijlocește o întâlnire între Tache Ionescu și ministrul de interne turc, Talaat Bei, la bordul vasului românesc care sosea la Constantinopol în drum spre Atena, întâlnire fructuoasă care a dus la încheierea păcii dintre Turcia și Grecia din 1913.

După această scurtă, dar laborioasă activitate ca senator turc și reprezentant al românilor din Imperiu, ca și dr. Filip Mizea, N. Batzaria simte nevoia unei explicații. A

„Sezătoarea” din Fălticeni, în 1903, înființează la Salonic, cinci ani mai târziu, primul ziar aromânesc, „Deșteptarea”. În țară, a colaborat la „Sămănătorul”, „Ovidiu”, „Arhiva”, „Gândul nostru”, „Flacăra”, a lucrat în redacțiile publicațiilor „Adevărul”, „Dimineața”, „Universul”, a condus revistele „Dimineața copiilor” (cu pseudonimul Moș Nae) și „Universul copiilor”.

Creația sa este întinsă și inegală. De la literatura pentru copii (Haplea, Coana Frosa, Plici și Plum, Povești de aur, Rilă Iepurilă, Clopotul fermecat etc), la anecdote (Părăvuluii, Anecdote), de la povestiri și nuvele (Spovedanii de cadăne, Turcoacele, Colina îndrăgostiților) la romane (Jertfa Lilianei, Sărmanul Adrian, Sărmana Leila), N. Batzaria și-a încercat talentul într-o gamă variată de genuri literare. Din păcate, întreprinderea sa a rămas doar la nivel de intenție, căci dincolo de unele realizări artistice, mai ales în schițe umoristice, snoave, anecdote și versuri pentru copii, în care spiritul vioi și glumeț oferă o lectură incitantă, beletristica sa rămâne tributară lui Ion Creangă (sub <https://biblioteca-digitala.ro/> / <http://bibmet.ro>

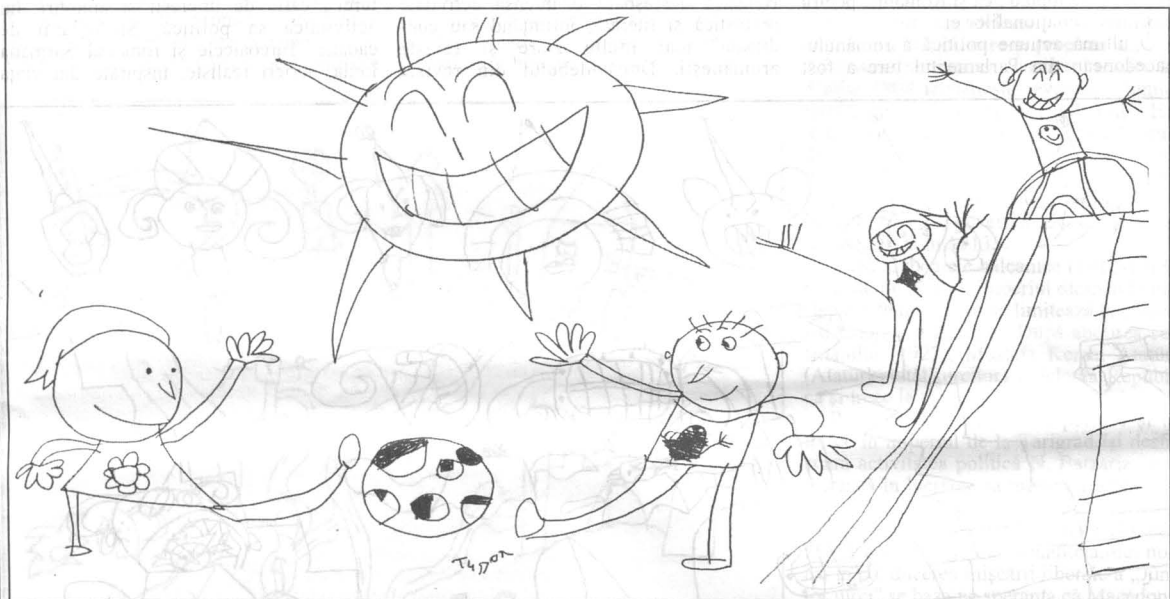
turcească, șocante prin descrierea unei lumi care se lasă greu înțeleasă de europeni.

Selectând din lumea orientală subiecte exotice, înfățișând o altă lume, cu obiceiuri și tradiții curioase, precum poligamia, legile musulmane, haremul, în care elementul românesc din acele ținuturi este tratat „cu o mare frăgezime de impresii, cu o duioasă iubire pentru ai săi, cu o puritate de sentimente rară, dar, nu mai puțin, și cu o adevărată vigoare epică”, cărțile de inspirație orientală aduc o reală contribuție la cunoașterea lumii mahomedene, a moravurilor și a vieții sociale. În lumea pestriță și pitorească a Peninsulei Balcanice, N. Batzaria, posedat cu un ascuțit simț de observare, trădează o simpatie nedisimulată, dar motivată pentru conaționalii săi din Balcani sau din țară, pentru limba, cultura, starea sau firea românului de pretutindeni sau pentru poezii naționali ai Greciei moderne de origine românească (Rigas Fereos, Anghelos Vlahos, Pantazi).

Ziua de 23 octombrie 2007, când a avut loc la București un spectacol de gală special cu filmul lui Francis Ford Coppola *Youth Without Youth*, după povestirea *Tinerete fără de tinerete* a lui Mircea Eliade, este o zi istorică pentru filmul românesc, pentru cultura română în general. Timp de 124 de minute, cât durează acest film, sutele de spectatori care au umplut CinemaPro pînă la refuz l-au urmărit împietriți. Nu s-a auzit musca. Nimeni n-a tușit măcar. O uimire continuă ne-a tăiat răsufclare. Filmul ne-a ținut pe toți într-un suspans fantastic, la care s-a adăugat și faptul că nu era spectator, cred, care să nu fie conștient la ce fel de eveniment participă. Însuși Coppola, prezent în sală, a fost asemenea nouă, fiindcă filmul său este o cotitură și pentru el, și pentru filmul american, fiind un unicat, primul film cu adevărat intelectual, savant, cu adevărat misterios și profund metafizic din istoria cinematografului americane. Dovadă că la premiera absolută, ce a avut loc recent, la Festivalul de la Roma, *Youth Without Youth* nu a fost înțeles. Aici va fi? Și ropotele neconținute, în valuri, de la final, au răspuns afirmativ, deși unii spectatori ne-au spus că nu l-au înțeles, că ar dori să-l revadă, alții ne-au întrebat unde pot

o profeție, spunînd: „Ferice de cineastul care va descoperi povestirea *Tinerete fără de tinerete!*”. Studiul poate fi găsit în *Dicționarul cinematografic al literaturii române*, profeție pe care am reluat-o apoi și în *Dicționarul cinematografic al artelor românești*, unde însă l-am identificat pe fericitul și curajosul descoperitor, Francis Ford Coppola, aflat deja în producție, adăugînd: „Prin acest film, nu ne îndoim, proza lui Eliade va avea un surprinzător viitor în cinematografia lumii”. Și mai departe: „Prin marea literatură română, și filmul românesc are șansa, repet, să intre pe ușa principală a cinematografului mondial”. Din nefericire, nici un cap limpede nu există în fruntea cinematografului naționale, a culturii românești, pentru a nu mai risipi banii contribuabililor pe subiecte marginale, cînd fiecare povestire a lui Eminescu sau Eliade, plină de energii necunoscute pe alte meleaguri, poate revigora un cinemond obosit! Ferice de cineastul care va descoperi povestirea *Archaeus* a lui Eminescu, nemaivorbind și de alte minuni din perimetrul Eminescu-Eliade, care ar plasa filmul românesc în avangarda filmului mondial. Indiscutabil, filmul lui Coppola i-a făcut pe mulți să facă o com-

Eliade și Coppola

găsi povestirea lui Eliade, dacă este vorba de o povestire sau mai multe, oricum, toți erau conștienți că au văzut un film deosebit, că au participat la o premieră rarisimă, la un eveniment de referință în istoria cinematografului. Aplauzele neconținute erau și semnul unui respect cu totul special față de un cineast unic, care a făcut ceea ce noi, românii, n-am izbutit pînă acum să facem. Prin acest film, Coppola ne oferă o lecție de cinema modern, printr-o fascinantă interferență a artelor, aplicată unei zone de mister profunde, pe verticală, dar și o lecție pentru Hollywood, despre cum se poate elibera de complexul european. Coppola a ținut în centrul spiritualității europene, prin opera celui mai reprezentativ scriitor al secolului XX. Aici, pragmatismul american a cedat locul spiritului liber și adînc european, culturii veritabile, fără a face nici o concesie gustului comercial. Eliade a impus o asemenea exigență. Deși filmul este produs de Coppola, este creația sa exclusivă, a unui american get-beget, deci născut la Detroit în 1939, totuși, acest film nu ar fi existat, așa cum a mărturisit marele regizor la spectacolul de gală, fără contribuția românească, în primul rînd a lui Mircea Eliade. Opera scriitorului român, a celebrului istoric al religiilor, este cheia acestui succes, a acestui miracol cinematografic.

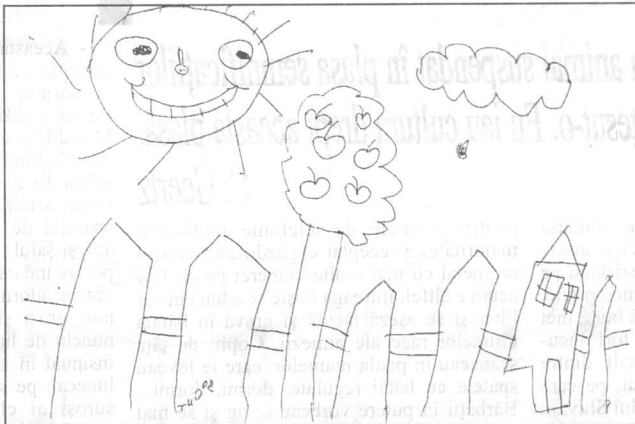
Am avut șansa, la un party fastuos care a urmat, să vorbesc cu marele Coppola, mare, pentru că este modestia întruchipată, confirmînd prin comportamentul său aforismul „E ușor să fii modest cînd ești celebru”. Și imaginea simbol este aceea de la sfîrșitul proiecției, cînd Coppola i-a urcat pe toți colaboratorii români pe scenă – cred că erau peste o sută de persoane –, iar el a coborît în sală și i-a aplaudat. Formidabil gest! Memorabil! Lecție de comportament pentru orgolioșii și încrezuții cineasți români. Indirect, el l-a aplaudat și pe Mircea Eliade, căci a spus: „Sînt sigur că Eliade se află aici, cu noi”. Și am avut, așadar, prilejul să-i spun că am scris un studiu exhaustiv despre proza fantastică a lui Mircea Eliade, prilejuit de filmul *Eu sînt Adam* al lui Dan Pița, inspirat de această proză, în care, arăfînd punctele slabe ale acestui film, cum a ratat Pița valorificarea prozei lui Eliade, am făcut

parație cu filmul lui Mungiu, pe vechea temă a valorii, care nu trebuie căutată în premii. Ce preferi, un film prost premiat la Cannes sau un film de valoare, care înmărmurește o lume întreagă?! Pentru că spectatorul trăiește ceea ce se întîmplă pe pînză, nu în afara ei, din care fac parte și jocurile premiale de culise.

Nu există mîndrie mai mare pentru o cinematografie, pentru o cultură, decît aceea de a fi confirmată de un străin important, așa cum Francis Ford Coppola avea să descopere povestirea lui Eliade și să realizeze un film de excepție. Și el nu este un cineast oarecare, ci autorul unor capodopere cinematografice, precum *Conversația*, *Nașul* sau *Apocalypse Now*. Și la acel party i-am mai mărturisit lui Coppola că prin acest film a făcut un serviciu incomensurabil culturii române, ca nici un alt cineast de acasă. Filmul lui este mai important pentru noi decît orice premiu din lume, fiindcă oricine îl vede va întreba de Eliade, se va duce să-i cumpere cărțile, să i le citească. Cu acest film începe mare aventură cinematografică a prozei fantastice a lui Mircea Eliade. Desigur, serviciul pe care îl face acest film culturii române depășește toate eforturile de promovare a ei făcute de Ministerul Culturii, ICR, CNC și alte instituții culturale de stat sau private. Eu am fost conștient de acest lucru din momentul cînd am citit că Francis Ford Coppola are de gînd să ecranizeze povestirea lui Eliade. În acel moment, eram foarte puternic ancorat în proza eliadească și imediat mi-am dat seama ce șansă are ea, implicit literatura și cultura română, să iasă în față. În *Dicționarul cinematografic al literaturii române* am oferit numeroase și variate soluții literare pentru școala românească de film, dar nici un cineast tînr, după 1989, nu s-a apropiat de marea literatură română. Din cele aproape 60 de filme realizate de cineasții tineri după '89, nici unul nu este o ecranizare. Și iată că a venit un cineast din afară și ne-a oferit o lecție memorabilă, fără egal, pentru care trebuie să-i purtăm recunoștință veșnică. Vom reveni cu analiza pe larg a filmului.

Îmi strâng șalul gros în jurul meu și privesc, prin geamul amorțit de frig, războiul vântului cu copacii străzii. O ploaie deasă și rece a învăluit orașul cu negura ei, de parcă ziua a uitat să înceapă și suntem într-o prelungire de seară apăsătoare, tristă și înghețată. Oameni zgribuliți, ca niște păsări stropite, pășesc cu repeziciune printre băltoace și gropi. Autobuzele au devenit neîncăpătoare și oamenii se grăbesc, parcă mai mult ca niciodată, să ajungă în universul lor casnic. Păsările nu mai zboară. Soarele nu mai strălucește, a devenit aproape invizibil. Pomii se dezbracă, cu fiecare zi mai mult, de verdeața verii trecute. Mii de frunze uscate zboară, ca niște avioane ruginite, în toate direcțiile. Un batalion uriaș și-a pierdut direcția. Mă uit prin geamul trist și un fior de gheață îmi străbate sufletul. Nu-mi place frigul. Ploaia parcă vine tot mai deasă de undeva, de sus. Mii de fire de apă curg din batire desfăcute cu violență. Mi-e milă de copaci. Nici ei nu par să se simtă bine în frigul de afară. Se zbat din toate crengile. Le întind parcă cerând ajutor, se apleacă, parcă

Nostalgie

ne cad în genunchi. O plapumă mare, de nori gri aleargă cu piciorușe mici pe cer, spre cartierul meu. O priveșc înfrigurată. Un porumbel rătăcit, învățat de astă-vară, aterizează pe pervaz, ud și mototolit, ca o hârtie veche de ziar. Pervazul, acum rece și neprim-

itor e gol. Porumbelul se uită la mine chiorăș, supărat, încercând să deslușească prin sticlă dacă îi întind, ca astă-vară, ceva. Mi-e teamă să deschid geamul. Vântul va intra peste mine. Mă tem de parcă ar urma să mă fure și să mă ducă într-acolo, în Țara de Nicăieri, unde e veșnic frig. Porumbelul mă mai privește odată și apoi renunță. Zboară. Mă simt de parcă aș fi refuzat un cerșetor. Îmi pare, apoi, rău. O frunză mare, galbenă, se lipește de sticla ferestrei. I se zbat marginile în vântul trepăduș. Poți jura că e vie. Pană la urmă se plictisesc amândoi, și vântul și frunza, și o pală mai grozavă o mătură cât-colo. S-a întunecat de tot. Nici nu știu când a trecut ziua și eu am pierdut întâlnirea cu ea. Mi-am petrecut orele la fereastră, amintindu-mi de vara călduroasă și plină de culoare. Mă întorc către camera întunecată, și ea, și umbrele mi se par cu totul altele. Mă reped să aprind lumina. O culoare galbenă se revarsă în cameră prin becul slab. Unde ești vară? Unde sunt culorile tale? E toamnă. O toamnă înghețată, cu aer tăios ca lama și ploii cu abur rece.

LUMINIȚA GHEORGHIAN

De Carnaval, Venetia simte românește

Pentru zece zile, Cetatea Lagunară are obrazul ascuns sub mască. E Carnaval. E bucurie. E... senzație. Mai multe senzații! Căci toate simțurile sunt în alertă. E festivalul simțurilor!

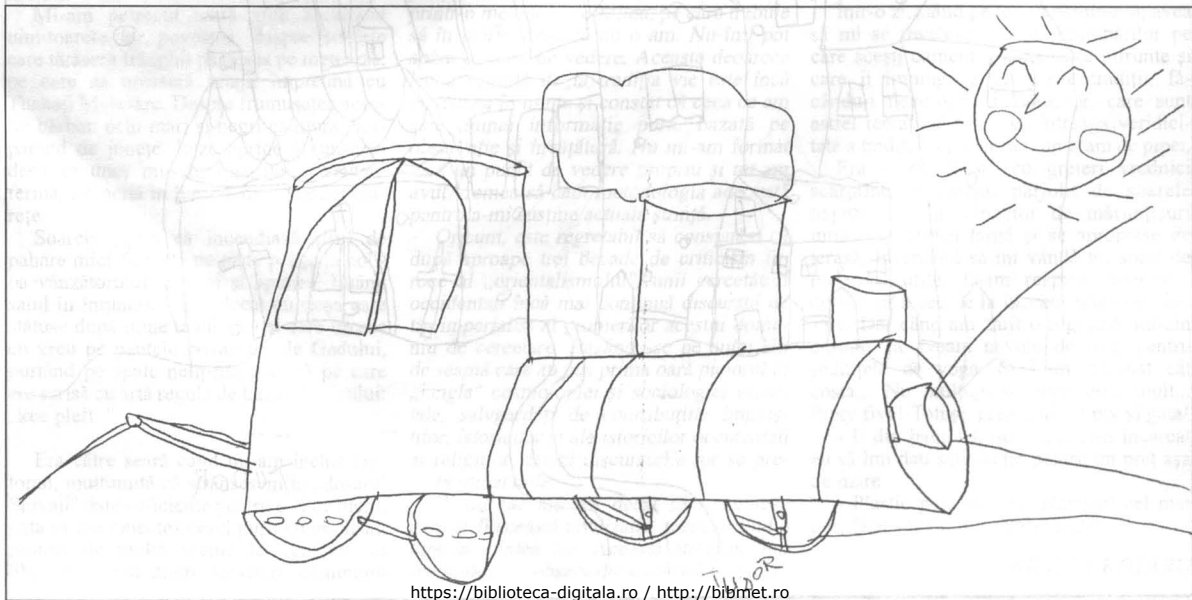
Venetia este a turiștilor. Apoi, a vânzătorilor ambulanți: negustori "din lagună" care-și aduc salatele cultivate pe Insula Erasmo, napolitani care vând "piați tipici" și neguțatori ilegali de rasă africană. Sunt apoi venețieni. Care-și văd de treburile lor zilnice, fără a se amesteca în mulțimea de cască-gură. Printre ei, aproape fără să se observe că nu au "buletin de... Venetia" (apropo, de câteva zile, pe Canal Grande, s-a inaugurat o nouă linie de vaporetto, destinată numai localnicilor, pentru a nu mai fi atrași în "turbionul" turiștilor), sunt cei câțiva români care lucrează la Institutul Român de Cercetare Culturală și Umanistică "Nicolae Iorga". Adică, la Palazzo Correr. Adică, la "Casa di Romania". S-au adaptat atât de bine locului, încât, în corespondențele noastre, semnează simplu: "Venețienii". Puțină lume știe că, de fapt, ceea ce se întâmplă astăzi în Lagună, prezența României ca invitat de onoare al Carnavalului, li se datorează în bună măsură. Au prezentat Primăriei Venetiei încă din luna august a anului trecut ideea de a aduce în Cetatea Dogilor, în cel mai mediatizat festival al lumii, arta și artiștii români. A fost o coincidență mai mult decât fericită aceea că Primăria orașului lagunar a decis să inițieze un nou proiect, care vizează invitarea, în fiecare an, a câte unei țări, ca oaspete de onoare, iar România să inaugureze această serie.

După ce vineri, 25 ianuarie, a fost vernisată Expoziția "Apa și lutul",

organizată de Muzeul Național al Satului "Dimitrie Gusti", în saloanele Institutului Român de Cultură și Cercetare Umanistică din Palazzo Correr, unul dintre membrii Institutului a fost invitat să reprezinte țara noastră în "cortejiul istoric" de duminică (paradă a costumelor și măștilor, care precede întotdeauna "Zborul Ingerului").

VIVALDI ȘI ENESCU. Chiar dacă începutul a fost mai lent, Carnavalul venețian "al românilor" a ajuns să se vadă, să se audă și în stradă, acolo unde mulțimea turiștilor devorează, practic, orice ofertă culturală. Concertul orchestrei de cameră "Philharmonia" din București - amânăt de sâmbătă, când primăria Venetiei a decretat o zi de doliu citadin în memoria a doi muncitori decedați în portul Marghera - a fost susținut luni seara, pe scena în formă de calotă, amenajată în Piața San Marco. Aflați la prima lor prezență în cetatea lagunară, muzicienii români au încântat audiența. Poate și pentru că repertoriul lor a fost adaptat locului și momentului. Repertoriul a cuprins și câteva piese celebre din creația compozitorului Antonio Vivaldi, venețian prin naștere și educație, supranumit de concitadinii săi și "Preotul roșu" ("Il Prete Rosso"), datorită faptului că, înainte de a fi muzician, îmbrăcase haina preoției și... avea o clăie de păr roșu. Au fost interpretate, de asemenea, piese muzicale de Corelli, Mozart, Respighi. Nu a lipsit nici creația lui George Enescu, acordurile muzicii sale învăluind, încet, în noaptea, Piața San Marco și întreaga cetate.

Publicat de SIMONA LAZĂR & TUDOR CIREȘ

Sută la sută plastic

Omul este un animal suspendat în plasa semnificațiilor pe care el însuși a țesut-o. Eu iau cultura drept această plasă.

C. Geertz

Simha Gad era ultima redută rămasă necucerită de unul dintre cele mai avansate orașe aflate în vecinătatea sa, rezistând pe vârful unui deal din vremuri... imemorabile, așa cum încercau să mă convingă bunii mei tovarăși de cercetare. Era un fort incunând tâmpile celui mai înalt dintre dealurile pe care crescuse orașul, pe care Thanaji Malusare, un general al lui Shivaji, supranumit „Leul”, îl atacase și îl capturasese din mâinile musulmanilor. Un sătuc se ciuperceise printre ruine și ziduri căzute. Locuitorii acestor înălțimi erau mari; nu era nicio presiune care să le aplice trupurile. Creșteau capre și bivolițe, care le dădeau lapte; din el preparau un iaurt gras, singurul care putea să le stingă gurile aprinse de piti-la condimentată cu ardei iute. Nicio boală nu putea să amenințe aceste înălțimi, unde viața era atât de ocupată cu treaba de peste zi, încât moartea sau alți musafiri nepoftiți arareori poposeau aici. Nici nu exista vreun han pentru vizitatori, așa încât aceștia trebuiau să vină pe zi și să plece pe seară, când ceața învăluia fortul și drumul către oraș se adăncea în bezna.

Dar! De câteva luni umbla zvonul că un anume Mehtaji din Mumbai, va construi un loc de agrement aici: un hotel cu piscină și cu toate facilitățile, cum se obișnuiește. Zvonul prinse aripi și zbură ca o pasăre, iar din fiecare casă pe care o vizită, plecă împodobit cu ceva: un cioc -încă un cioc!-, ghiare înspăimântătoare, o coadă, copite sau orice i-ar fi putut adăuga oamenii, după puterea sau slăbiciunea minții lor. Ultima oară când s-a strâns adunarea sătească, a fost când s-a dezbătut ridicarea unei schele

pentru antenele de telefonie mobilă și majoritatea a acceptat să găzduiască uriașul de metal cu mai multe ciuperce pe el. Dar acum e altfel. Întreaga obște se adună în aer liber și se așază tăcută și gravă în bătaia ultimelor raze ale amiezii. Copiii de țâța scânceau în poala mameilor, care le loveau spatelul cu bătaii regulate: dormi, dormi... Bărbații în putere vorbeau aprig și se mai scârpinau din când în când. Adunarea nu ar fi fost întreagă fără bătrânul ei slăbănog, moașele fiind în sariurile lor de nouă yarzi și uncheșii înveliți în dhotiuri neapretate și încrețite.

Discuția începu; fiecare avea o opinie dar toți păreau să asculte de unul singur, care la răstimpuri potolea spiritele și cu toții căzură de acord asupra unui punct: construirea unui loc de agrement într-un loc îmbibat de istorie va fi o pierdere pentru generațiile viitoare. Autoritățile locale ar trebui să ia aminte despre semnificația istorică a acestor ruine și dacă nu o cunosc încă, să vină la Simha Gad și să îi întrebe pe oameni. Le-o vor spune-o ei!

Zilele ce urmară bătrânii fură chemați să-și reamintească fapte din trecut, iar unii dintre ei ajunseră înapoi în timp până la 1670! Fiecare piatră mai de soi era o bucăică de altar, fiecare plop bătrân îi oferise umbră „Leului”, fiecare colibă data din vremea lui Shivaji și, într-adevăr, fiecare vas cunoscuse binecuvântarea buzelor lui Shivaji.

- Da, Sir!

Eram un Sir prin natura profesiei mele: călătoritul în străinătate.

- Aceasta este cana lui Shivaji, spuse servil țărănul.

Norii se adunaseră în acea parte a cerului care atârna deasupra barajului de la Munshi. Socoteam că avea să plouă abundent în Simha Gad iar a doua zi aveam să aflăm din ziare despre colibe luate de șuvoaie. Mi-am împachetat în grabă lucrurile, aparatul de fotografiat, notițele, sticla de apă și șalul, cerându-i șoferului să mă înapoieze îndată în oraș. După o creastă apărea orașul adormit în vale sub o plapumă de nori groși și negri, penetrată de un mănunchi de lumină divină. Într-o oră m-am insinuat în inima orașului, unde ricșele alunecau pe străzile ude printre pereții un-suroși ai clădirilor vechi, acoperite de mușchi. Am trecut pe la institut și am aflat că profesorul meu lipsea pentru tot restul zilei, atârându-și toate întrevederile programate de pofta lui. Mi-am împachetat gândurile, întrebările și descoperirile de peste zi, profitând de avantajul unei după-amieze liere, ca să mă plimb prin jur și să mă bucur de voluptatea ploii.

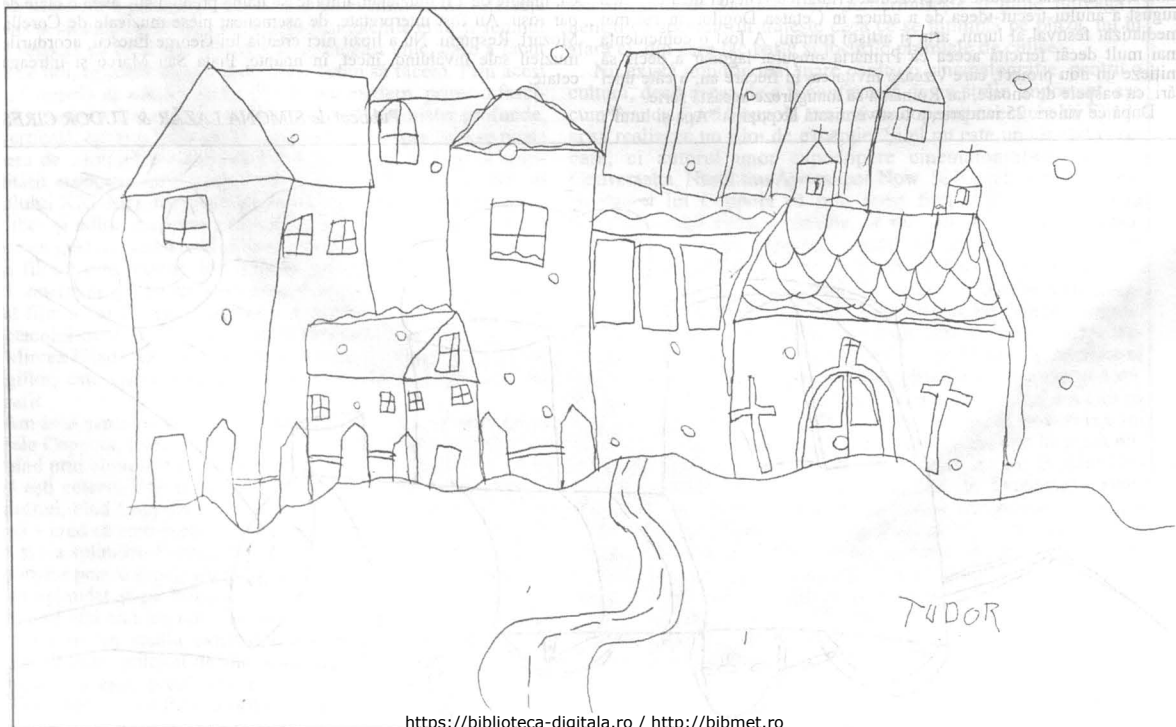
Am ajuns acasă pe seară și imediat Godbole s-a insinuat înăuntru, ca și când mi-ar fi pândit sosirea dintr-un ascunziș din apropiere. Într-o clipă a sosit și Sara, udă toată și cu o față radioasă, conturată de pletele încrețite și murate.

- Mergeam pe bicicletă și un tip se fân-dosea după mine cu o motocicletă Hero Honda. „Madam, vreau să fac prietenie cu tine, numai!” Prietenie pe naiba, i-am zis, în țările noastre se spune „a face dragoste”, idiotule, „nu a face prietenie”!

Godbole fremăta pe sofa de pe care fășni nemaistăpânindu-se și aproape că țipă de excitare:

- Și...și vrei să spui că nu îți-o plăcea?!

I-am spus Sarei despre întâlnirea mea cu țărânii de pe Simha Gad și povestirile lor extraordinare. Ea mă asculta cu admirație, servilă unui cod deontologic care ne unea pe noi toți care cercetăm în situ pentru a ne face lucrările noastre mediocre de doctorat

și care ne împiedica să diferim în mod esențial. Ea nu putea simți că începusem deja să mă îndepărtez, nu numai în privința evenimentelor istorice, a datelor exacte și a interpretării lor. Întreaga mea hermeneutică stătea sub semnul forței vectoriale a autenticității: vocea tradiției vii.

Oricum, simțea că „am o opinie”, în vreme ce ea se ținea în marginea unor concepte pe care alții - mai ingenui, ce-i drept!-le inventaseră pentru noi. A doua zi mi-a arătat indulgență, prezentându-mă lui Dominique. Acesta era favoritul decanului și al tuturor profesorilor și un viitor om de știință de temut. Mi-a descompus tot ceea ce i-am relatat și m-a lăsat în bezna. Înainte de a mă duce la el, știusem că avusesem o opinie, acum știu că nu mai am niciuna.

Copii în cămășuțe lungi, cărând apă în containere uriașe de metal cu o cobiliță, apărură din ceață ca niște năluci. Un țaran autorizat ca ghid al meu de către adunarea sâtească, dar și mulți alții nevizitați dar nu mai puțin entuziaști, mă purtară de jur împrejurul fortului pierdut în ceața matinală.

- Și aici... aici, prinse unul să explice, gătit de emoții, este bustul lui Thanaji Malusare... un mare, care și-a pierdut brațul drept.

- Și viața și-a pierdut-o...

- Mai întâi și-a pierdut brațul stâng!

- Și deasemenea a murit!

- A murit după ce și-a pierdut brațul stâng, a spus al treilea, întregind un silogism aristotelian cu trei membrii. Veritabilul silogismul indian are cel puțin cinci membri:

1. Thanaji Malusare a murit după ce i-a fost tăiat brațul stâng.

2. Pentru că mai întâi i-a fost tăiat brațul stâng, apoi a murit.

3. Oricărei ființe i se taie mai întâi brațul stâng și apoi moare.

4. Lui Thanaji Malusare i s-a tăiat mai întâi brațul stâng, deci inevitabil a murit mai apoi.

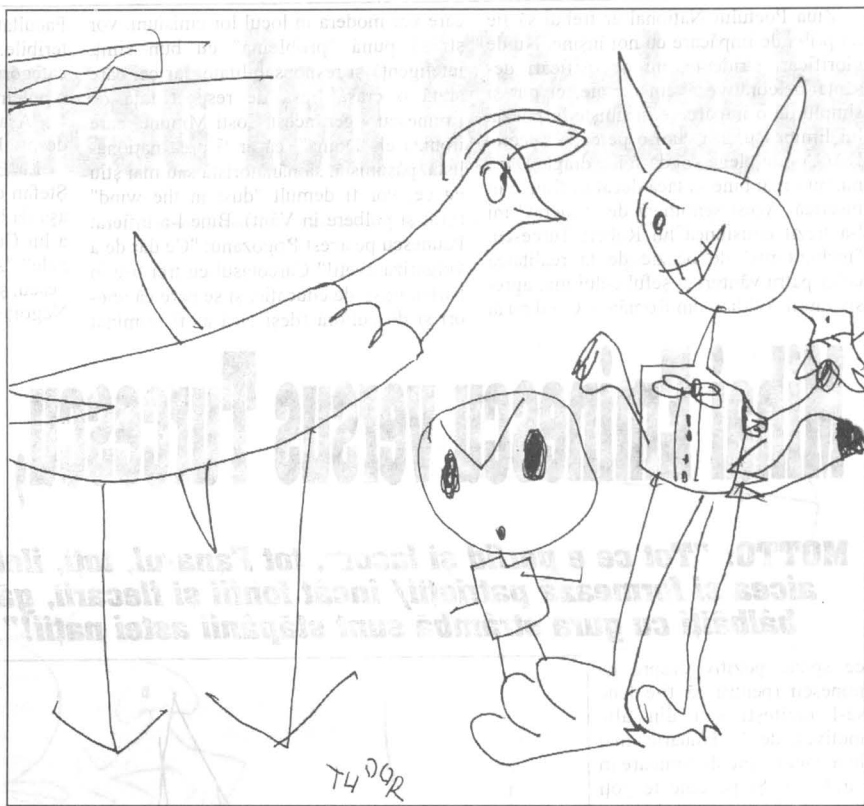
5. Așadar Thanaji Malusare a murit după ce i-a fost tăiat brațul stâng.

Acum, acel după ce introduce o cauzală? Am putea noi deduce că Thanaji Malusare a murit din pricina răniilor grele? Sau a murit pur și simplu mai apoi, fulgerat de vreo altă moarte?

Mi-am petrecut toată ziua ascultând uimitorile lor povestiri, despre șopârle care târăseră frânghii până sus pe metereze, pe care se urcaseră viteji împreună cu Thanaji Malusare. Despre frumusețea acestui bărbat: ochi mari și negri ca mura, scăpărând de junețe, buze aprige ascunse în desimea unor mustăți răsucite, o căutare fermă, adâncită în lumina unei viziuni mărețe.

Soarele părea că incendiază șirul de pahare mici aranjate pe niște polițe în coliba vânzătorului de ceai și apunea, lăsând satul în întuneric. Am plecat cu rișca care stătuse după mine toată ziua și care urcase cu greu pe pantele povârnite ale Gadului, purtând pe spate nelipsita plăcuță pe care era scrisă cu artă regula de bază a traficului: „kee pleft.”

Era către seară când mi-am închis lap-topul, mulțumită că strânsesem în „dosarul Shivaji” date suficiente pentru o zi de lucru, gata să îmi delectez cerul gurii cu un thaali promis de multă vreme la „Thaliul lui Sheetal”. Unul dintre servitorii căminului

și își aminti că Dominique trecuse pe la mine. Îmi spuse totul într-o răsuflare, uitând esențialul: de ce m-a căutat Dominique? A plecat la Barshi, unde urma să vadă un ritual executat ca în vechime. Se va întoarce pe la sfârșitul săptămânii doar ca să își ia bagajele pentru o călătorie mult mai îndelungată, în Himalaya, unde acest patron al ritualului avea să îndeplinească un altul, mai complex.

- A lăsat acest plic pentru tine.

L-am deschis și i-am devorat conținutul:

„**Dragă colega,**

Ca urmare a discuției noastre, am fost încurajat de capacitatea ta de a înțelege lucrurile în profunzime. De aceea aș vrea să îți cer un sfat și o favoare.

Șederea mea aici a fost un efort ca să împac viziunea mea despre această cultură străină, viziune influențată puternic de învățătura autoritativă occidentală, cu lecția primită de la tradiția vie. Aproape că nu se pot concilia. Amândouă pot fi justificate printr-o metodologie solidă, pe care trebuie să îți mărturisesc că nu o am. Nu îmi pot apăra punctul de vedere. Aceasta deoarece lecția primită de la tradiția vie este încă proaspătă în minte și constat că ceea ce am este numai informație pură, bazată pe observație și învățatură. Nu mi-am format încă un punct de vedere propriu și nu am avut vremea să caut metodologia adecvată pentru a-mi susține actuala știință.

Oricum, este regretabil să constat că după aproape trei decade de criticism feroc al „orientalismului”, unii cercetători occidentali încă mai continuă discursul de tip imperialist al pionierilor acestui domeniu de cercetare. Bazându-se pe autorități de seamă care au pus prima oră piciorul în „jungla” cosmologiei și sociologiei orientale, salvagardați de contribuțiile lingviștilor, istoricilor și ale istoricilor occidentali ai religiilor, astăzi discursurile lor se prezintă imbatibile.

Ei nu fac altceva decât să imagineze cum ar fi această civilizație, reconstruind o fară în mintea lor. Această atitudine îmi reamintește o observație empirică a kolegei

mele de bursă, care a venit cu mine în urmă cu trei ani: „Țara aceasta este frumoasă, dar fără locuitorii ei.” A părăsit-o după câteva luni, spre a nu o mai interesa vreodată.

Este neștiințifică și arbitrară nerecunoașterea veridicității metodologiei băștinașilor asupra propriei lor culturi! Prin aceasta factorii de cultură nu pot fi văzuți în contextul mai larg al schimbării și continuității tradiției. Mai mult, este blocată, printr-o știință aparent superioară, capacitatea băștinașilor de a contribui la formarea propriei lor culturi.

Sunt deosebit de trist să constat acest lucru prin propria mea experiență.

Ți-aș fi recunoscută dacă mi-ai spune ce crezi despre toate aceste lucruri, mai ales dacă ar fi înțelept să le aduc în discuție decanului nostru. Și dacă da, ai putea, oare, să mediezi între noi?

Cu mulțumiri,

DOMINIQUE”

Într-o zi, stând pe terasa căminului, avea să mi se reveleze esența schimbărilor pe care acești oameni trebuie să le înfrunte și care îi împing să inventeze tradiții, făcându-i neverosimili străinilor, care sunt astfel tentați să respingă întreaga veridicitate a tradiției vii pentru... un gram de piper.

Era o zi leneșă, cu greierii vrednici scârțâind în tufișul părjolit de soarele năprasnic. Un vânzător de mărunchișuri intrase în curtea largă și se apropiase de terasă, încercând să-mi vândă tot soiul de lucruri inutile. L-am respins categoric, dorind să îi sec de la început setea de vânzare. Dar când am zărit o rogojină, mi-am amintit că aveam nevoie de una, pentru ședințele de yoga. Și l-am întrebat cât costă... Nu mulțumesc, este prea mult... Pipty five!-Totuși, prea mult. Pipty și gata!

- E din bambus, nu-i așa? Am încercat eu să îmi dau satisfacție pentru un preț așa de mare.

- Plastic pur, madam, plasticul cel mai pur, făcu vânzătorul vizibil jignit.

JULIETA ROTARU

Ziua Poetului Național ar trebui să fie un prilej de împăcare cu noi înșine. Nu de glorificări stridente, nu de osificări deșănțat-celebrative avem nevoie, ci pur și simplu de o întoarcere în liniște la poezia lui Eminescu, așa cum o percepe fiecare. DACĂ o înțelege - și dacă îi e dragă. Dacă nu, nu - mai bine să tacă decât să fluiere în biserică. Acest sentiment de "fluierat" mi l-a trezit emisiunea lui Robert Turcescu, "inchizitorul" de ocazie de la realitatea celor patru vânturi și șeful celui mai agresiv inutil cotidian din România. Când nu ai

care vor modera în locul lor emisiuni, vor ști să pună "problema" cu bun simț, inteligență și responsabilitate. Iar cei care arată o crasă lipsă de respect față de Eminescu - gen acest Costi Minune, care ironiza el "Doina", că ar fi prea naționalistă, pășunistă, sămănătoristă sau mai știu eu ce, vor fi demult "dust in the wind" (praf și pulbere în Vânt). Bine l-a înfierat Păunescu pe acest Rogozanu: "Ce dar de de vulgariza aveți!" Cărcotașul cu trei fire în barbă, lipsit de educație, și se pare că uneri și de cultură (deși cică ar fi terminat

Facultatea de Litere, arată niște lacune teribile: după el, "Doina" ar fi din aceeași categorie cu "Somnoroase pasărele"! face o polemică din orice.

"Așa spun istoricii..." (ceva negativ despre România). Care istorici, domnu'?

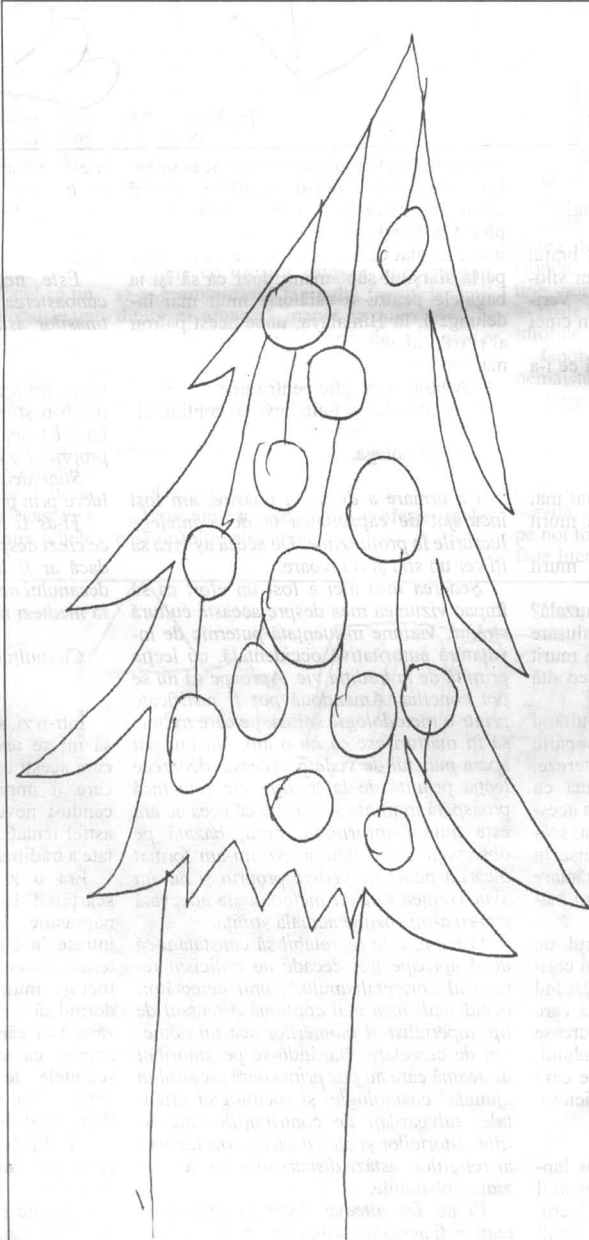
L. Boia, cumva, care i-a terfelit pe Ștefan cel Mare și Mihai Viteazul doar că așa dă bine azi, contrar epocii naționaliste a lui Ceaușescu, să fii anti-valorile naționale? "Așa spun criticii..." - despre Eminescu, și nu de laudă. Care critici, domnu'? Negoșescu și Z. Ornea, cei citați de

Mihai Eminescu versus Turcescu, Rogozanu...

MOTTO: "Tot ce e perfid și lacom, tot Fanarul, toți, ilotii/ toți se scurseră aicea și formează patrioții/ încât fonții și flecarii, găgăuții și gușății/ bălbăiți cu gura strâmbă sunt stăpânii astei nații!" (Scrisoarea III)

ce spune pozitiv despre Eminescu (pentru că ți-e lene să-l recitești sau din alte motive), de 15 ianuarie, mai bine faci un pic de rumoare în jurul său. Și pe cine te poți baza decât pe acest băietan veșnic cu capsă pusă, bun-rău la toate, care s-a trezit pe umeri cu povara numită "publicist comentator": Costi Rogozanu. Evident, era nevoie și de o "victimă" - în afară de Eminescu - în emisiunea care avea darul mai mult de a-l contesta pe poet: invitatul Adrian Păunescu; și poate o fi fost el gândit pe post de minge de ping-pong între cei doi realiști, realizatorul și angajatul lui care-i cântă-n strună, doar că uneori socoteala de acasă...

Adrian Păunescu nu numai că nu a clacat în fața celor doi farseuri, ba chiar a ieșit cel mai bine din toată tevatura de emisiune pompos intitulată "PROBLEMA EMINESCU". De ce problemă, domnule Turcescu? Nu mai puteți dormi, dvs. și subalternii dvs., de grija Poetului Național decât dacă-l transformați în PROBLEMA NOASTRĂ NAȚIONALĂ? De ce nu în "cadavrul din debara", cum îl gratula amicul dvs. Patapievici. Bine că nu i-ați acordat și eterna bilă neagră... Nu e obligatoriu să-l privim pe Eminescu cu evlavie, dar măcar echilibrat. Adrian Păunescu a devenit implicit avocatul Poetului - nu că acesta ar avea nevoie de un apărător, pentru că se poate apăra și singur, prin perenitatea Creației sale. Nu sunt curios ce fel de "operă" vor lăsa în urma alde Turcescu, Rogozanu & Co, tare mi-e teamă că peste 20 de ani, de 15 ianuarie, oameni mult mai cumpătați, cu scaun la cap,

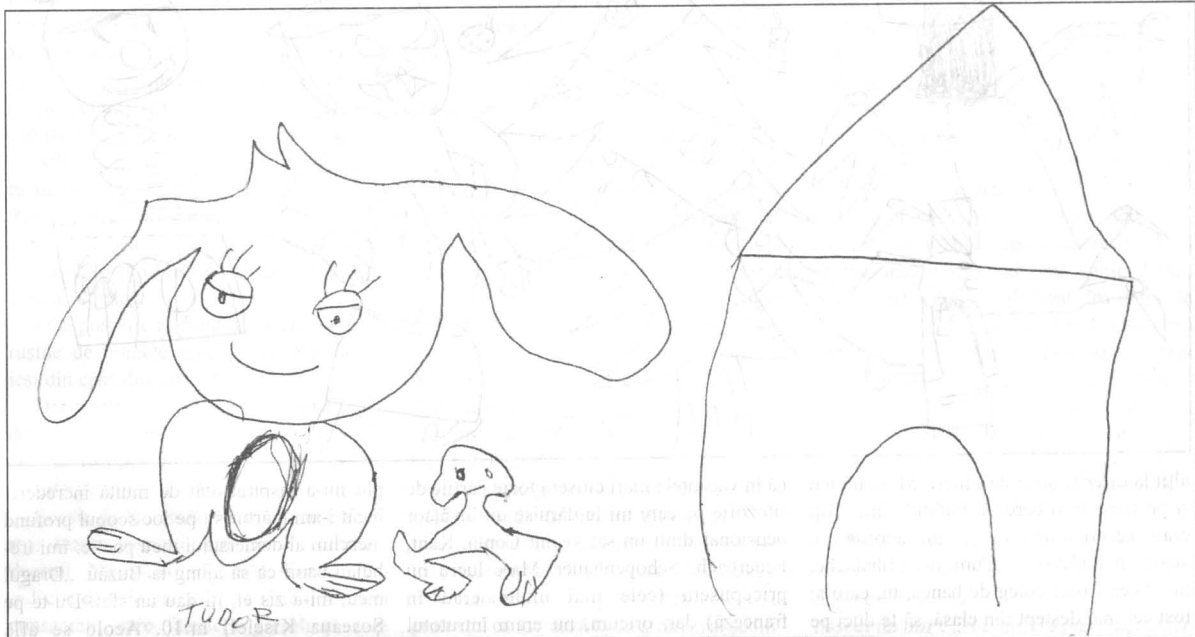

Rogozanu - de când sunt această considerați "mari critici" și eminescologi? Tovarășe de la Litere - Călinescu, Vianu, Buzulenga, Ioana Em. Petrescu, Petru Creția îți spun ceva? Ori nu i-ai citit? Rogozanu are talentul subiectiv de a simplifica totul, dând-o mereu pe "exegeți" (Așa spun exegeții!) - e grav când n-ai păreri proprii decât la înjurat, de citat sunt ale altora. Iar Turcescu amplifică "scandalul", tot făcând tam-tam pe textul penibil al lui Cărtărescu, în care îl ultragia/demitiza pe Eminescu spre a-l-pardon - ... umaniza/ reinvia! Bărfe invidioase ale papagalilor dilematici, care i-au dedicat cândva un număr întreg de revistă gratuit blasfemiator. Păunescu a înțeles: ceilalți doi participanți nu au cum să pună serios "problema", pentru că o trag spre anecdotic. RATING CU EMINESCU! O manifestare ADEVĂRATĂ despre el nu poate avea loc ACUM la TV, (pentru că așa sunt indicațiile, ordinele, poate, de la Soros - GDS?), ci doar în Aula Academiei. Doar că reacția împotriva lui Turcescu & Costi a venit exact de unde nu se așteptau: nu de la poetul invitat care are un cult pentru Eminescu, ci chiar de la... telespectatori, oameni obișnuiți care iubesc poezia, și nu sunt toți atât de indoctrinați și naivi pe cât ne cred unii, îmbuibăți de \$ - middle europeanizați la comanda anti-națională.

Într-adevăr, e greu să încerci a-l contesta pe Eminescu fără argumente, doar de dragul contradicției. La final, Rogozanu și-a scos, nădușind, ochelarii - obosise...

I-o fi fost rău la cap? Îl durea mintea?

Mă numesc Ion Mihalache

M-am născut în ziua de 2 ianuarie 1933, pe un ger de crăpau pietrele, într-un sat mic, Băiești, cu 50 de case, așezate pe un deal contorsionat, la marginea unei păduri, izolat de lume și lipsit de orice urmă de civilizație (nici măcar popă nu aveam). Tata era, mi se pare, plecat la vânatoare, deoarece vânatul constituia hrana de bază a celor nouă membri ai familiei. Deși avea un singur ochi și o pușcă cu o singură țevă, șeful clanului nu se întorcea acasă fără doi iepuri atârnați pe umărul drept. Imediat după ce m-am născut, mama, fiind singură și lipsită de orice ajutor, a adus niște paie, ca să aprindă focul. Focul nu s-a aprins, în schimb încăperea s-a umplut de fum. Văzând că mă sufoc, ea m-a înfășurat în niște cărpe și m-a scos afară. A fost primul meu exercițiu de călire fizică. Doi frați ai mei anteriori, unul de cinci și unul de șase ani, n-au fost atât de rezistenți. Venise o zăpadă timpurie, prin noiembrie, și, neavând încălțăminte, ei s-au dat cu sania desculți. Peste trei zile erau îngropați în același coșciug.

În anul 1040 am intrat la școala primară din sat, școală cu o singură încăpere, în care învățau, în total, douăzeci de copii. Întrucât eram încălțat în târlci, iar pe drum erau niște noroaie teribile, mă ducea și mă aducea de la școală unchiul Sae, în cărcă. În clasa a patra, învățătorul a plecat pe front; ceilalți copii au renunțat la învățătură. Eu nu. De ce? Nu-mi aduc aminte exact. Cred că de groază să nu rămân să văd de oi toată viața. Aveam o oaie cu numele do Odo-beasca (numele unei femei bețive și cerșetoare) pe care o uram de moarte. Așa că m-am dus să-mi termin clasa a patra într-un sat vecin, Poponeți, mergând zilnic cinci

kilometri dus, cinci întors, peste niște dealuri abrupte, prin ploaie și viscol.

În vara lui 1944 m-am dus să dau examen de admitere la Liceul „Hasdeu” din Buzău. La vizita medicală, medicul s-a speriat când m-a văzut cât sunt de mic și de slab. „Scumpul meu, mi-a zis el, du-te acasă, mănâncă bine, îngrașă-te și vino la anu”. Altfel o să mori“. Cei de-acasă chiar asta așteptau, să mă pună la îngrășat! Mi-au dat imediat oile în primire. Plecam dimineața pe izlaz, cu o bucată de mămăligă și alta de brânză, și mă întorceam seara, cu picioarele pline de bube și răni. Vreme de o oră un frate mai mare îmi scotea cu acul mărcini din tâlpi. Fiind cel mai mic și mai slab, mama îmi fierbea pe furiș câte un ou. De ce pe furiș? Pentru că ouăle erau valută forte, cu ele se cumpărau gaz și chibrituri. Când au descoperit cojie de ouă, ceilalți frați și surori m-au linșat cu o furie oarbă. Ei nu gustau ouă decât la Paști. De atunci, când mama îmi dădea câte un nou, aveam grijă să îngrop cojile cât mai adânc în pământ.

În toamnă lui 1944, preotul din Poponeți, popa Dumitru, zis Ciomag, mi-a spus că, a doua zi, se dă încă un examen la Liceul Comercial din Buzău pentru șase locuri, suplimentate spre folosul copiilor refugiați. M-am suit într-o căruță seara și am ajuns a doua zi dimineața la Buzău, fără să închid un ochi (eram zece inși, unul peste altul). Am reușit. După care au urmat șapte ani de infern, într-un internat care colcăia de șobolani și gândaci și în care hrana de bază era o așa-zisă „mâncare de prune afumate”, mâncare în care viermii pluteau la suprafață și pe care bucătarul încerca să ni-i recomande ca boabe de orez. În vacanțele de

vară, bineînțeles că eram trimis cu oile la pășune.

Am terminat liceul în 1951, an în care o secetă cumplită lăsase, din nou, oamenii din satul meu muritori de foame. Tata îmi găsisse un post de contabil la cooperativa unei comune vecine, în speranța că salariul meu îi va salva cât de cât. N-aveam încotro, eram obligat să-i ajut. Încă un argument ca să rămân acasă: mă îndrăgostisem de fata învățătorului, care, chiar dacă nu era deloc frumoasă, avea un picior mai scurt decât celălalt. Tata se gândea la o căsătorie rapidă și eficientă, deși aveam doar 18 ani.

Dar a apărut din nou la răsucirea destinului meu popa Ciomag (pe vremea primului război mondial), când era și învățător, preotul, extrem de nervos, își bătea elevii cu un ciomag, de unde unde și porecla). El m-a informat că, dacă mă angajez ca funcționar la Canalul Dunărea-Marea Neagră salariul va fi dublu, datorită unor indemnizații speciale. M-am hotărât, deci, să plec pe șantier. Cu ce să mă îmbrac? Familia întreagă, plus neamurile, au pus mână de la mână: mama a scos niște ștergare și niște pânză albă din lada ei de zestre și mi-a făcut două cămăși și două izmene (acestea erau din ștergare, cu cusături naționale), frate-miu mi-a dat o haină fără niște pantaloni, iar unchiul Sae o pereche de pantofi care au fost rapid pingeliți. Am luat valiza de lemn cu care fusese frate-miu în armată „Sold. Mihalache I. Constantin, reg. II aviație” și am plecat spre gara Buzău. Urma să mă urc pentru prima oară în viața mea în tren și să plec spre orașul Medgidia. În gară, cu cine mă întâlnesc? Cu câțiva foști colegi de liceu, care plecau spre București, unii să dea examen la facultăți,

alții la diferite școli de ofițeri. M-au invitat și pe mine la o bere, în bufetul gării. Toți erau veseli, simpatici și îmi acordau o atenție măgulitoare. „Cum, mă Mihalache, îmi zicea fostul coleg de bancă, tu, care ai fost cel mai deștept din clasă, să te duci pe canal, iar eu, care eram un tâmpit de nota șase, plec la București?! Hai cu noi!” Păi, ce să fac cu voi?” am întrebat. „Mergi până la București și de-acolo iei trenul spre canal. E mai direct decât prin Făurei și Fetești. Plus că vezi și tu capitala”.

Am plecat cu ei. Când am coborât în Gara de Nord, am amețit de spaimă, nu văzusem în viața mea atâta lume, eram îmbrâncit în toate părțile și, ca să nu mă pierd, mă agățasem de haina unui coleg. Acesta întrebă: „mă, Onele, unde-i valiza ta?”. O uitasem în tren. Am fugit înapoi, am găsit-o, dar dispăruseră colegii. Ce mă fac? Am pornit prin oraș, la întâmplare. Nu aveam curajul să urc în tramvai, mergeam pe jos. Spre prânz, am ajuns la Universitate. Hai, îmi zic, să intru la Facultatea de Filologie, să aflu ce materii se cer la admitere, poate încerc peste un an”. Am luat-o apoi, pe jos, pe bulevardul 6 Martie, să bag unochi și la Drept, tot spre informare. În hol, sunt acostat de un tânăr cu părul negru și creț) l-am descoperit, recent, la Academia Ștefan Gheorghiu”, unde e conferențiar). „Tovarășe, îmi zice, vrei să dai examen de admitere?” „Vreau doar să mă informez”, zic eu, intimidat. Păi, vino încoace, că te informăm noi”. Și mă duce la sediul organizației U.T.M. Aici mi se cercetează actele, mi se spune că sunt în regulă, complete un formular, sunt înscris la examenul de admitere, care urma să aibă loc peste câteva zile și repartizat să dorm la un cămin studențesc de pe strada Călărăși (parcă Matei Voevod). Paturile nu aveau așternuturi, dormeam direct pe plasele de sârmă, îmbrăcați. În ziua examenului, descopăr cu stupeoare că nu fusesem înscris la Drept, ci la Filozofie (facultățile respective aveau sediul în aceeași clădire). Noroc

că în vacanțele mari citisem toate cărțile de filozofie pe care mi le dăruise un învățător pensionar dintr-un sat vecin: Conta, Kant, Feuerbach, Schopenhauer. Mare lucru nu pricepusem (cele mai multe erau în franceză) dar, oricum, nu eram întrutotul străin de materie. Peste o săptămână se dau rezultatele. Reușisem al doilea. „E clar, mi-am zis, nu mă mai duc pe canal, ăi de-acasă n-au decât să crape de foame, mă fac filozof”. Între timp, terminasem banii, nu mai aveam ce mânca, tălpile pantofior se rupseseră și le înlocuisem cu niște bucați de carton. Ca să nu mă ardă asfaltul, mergeam numai pe părțile umbrite ale trotarelor. Problema era, acum, una singură: cum ajung înapoi la Buzău, cu ce bani îmi cumpăr bilet de tren? Stând într-un părculeț și mâncând un covrig cu susan, mi-am adus aminte că publicasem cu câțiva ani în urmă o poezie de două strofe în ziarul „Viața Buzăului” pentru care primisem suma de 42 de lei, sumă pentru care profesorul de limba română mă pizmuise și mă persecutasese fâțiș, ca să nu mai zic de colegi. „Ia să scriu eu încă o poezie, mi-am zis, poate scot bani de tren”. Firește, mă gândeam la o poezie ocazională, care să intereseze zia-rele și care să apară imediat. Chiar atunci se împlineau nu știu câți ani de la fluierarea huliganică a uneia dintre capodoperele lui Caragiale, așa că substanță pentru patru strofe aveam. La doi pași, pe Academiei, era redacția ziarului „Scînteia tineretului”, în a cărei secție culturală lucra poetul Ștefan Iureș. Acesta mi-a citit versurile și mi-a zis blând și fără ironie: „Întâmplător, am scris și eu o poezie pe această temă. Cred că va apare a mea”. Nu am descurajat și, străbătând mai puțin de cincizeci de metri, am urcat la etajul unu al unui imobil de pe Dogroeanu Gherea, vis-a-vis de Miliția Capitalei, unde se afla redacția revistei „Albina”. Aici am întâlnit una dintre cele mai binevoitoare persoane care au traversat existența mea, un redactor cu numele Băbeanu. Figura lui de om sim-

plu mi-a inspirat atât de multă încredere, încât i-am mărturisit pe loc scopul profund meschin al demersului meu poetic: îmi trebuiau bani ca să ajung la Buzău. „Dragul meu, mi-a zis el, îți dau un sfat. Du-te pe Șoseaua Kiseleff nr.10. Acolo se află Școala de Literatură „M. Eminescu”. Te înscrii pentru examen și vei primi pentru aceasta casă, masă și o foaie de drum CFR, indiferent dacă reușești sau nu”. „Excelent”, am zis, și am fugit spre Școala de Literatură. Curtea era plină de viitori poeți, prozatori, dramaturgi, critici, gazetari: Fănuș Neagu, Victor Tulbure, Al. Căprariu, Aurel Martin, Ion Lăncrănjan, Remus Luca, Ion Petrance, Petre Dragu, Liviu Timbus, Petre Popa și alții. Erau și oameni întru-totul „nevinovați”, printre care o femeie de serviciu și două fete care serviseră la o cantină muncitorească, aduse pentru a întări compoziția socială a școlii. Proba scrisă consta dintr-un poem pe temă fixă: „prima dvs. întâlnire cu ostașul sovietic”. Cum satul meu era inaccesibil oricăror vehicule, atât trupele germane, cât și cele sovietice îl ocoliseră cu prudență. Asta nu m-a împiedicat să compun pe loc un poem de douăzeci și cinci de strofe cu rimă îmbrățișată în care povesteam cum m-a purtat în cărcă circa doi kilometri ostașul Vania, cum m-am jucat cu pușca lui mitralieră, cum am călărit o catiușă și cum m-a pupat el în creștetul capului, în timp ce părinții plângeau cu duioșie. La examenul oral i-am avut în față pe Mihai Beniuc, Eugen Jebeleanu, Veronica Porumbacu și Mihai Drgomir. „Ce poeți îți plac cel mai mult?”, m-a întrebat „toboșarul timpurilor noi”. „Toți”, am răspuns eu plin de entuziasm. „Dar Mihai Drgomir îți place?” m-a întrebat chiar Mihai Drgomir, pe care nu-l recunoscusem, din păcate. „Încă nu l-am citit, dar, după ce-l voi citi, o să-mi placă precis”. Răspunsul meu n-a fost bine primit și am cucerit doar nota șase. Adică notă de trecere. Reușisem. Nu numai eu. Din cei 58 de candidați reușiseră 59 (unul pierduse trenul și venise

după examen).

În timpul examenelor m-am împrietenit cu regretatul Petre Dragu, care mă fascina-se cu eleganța lui vestimentară (era actor figurant la teatrul din Ploiești), un romantic inveterat, care, la 40 de ani, visa să-și scrie versurile cu bidineaua pe versantul nordic al Ceahlăului. El m-a îndemnat să renunț la filozofie și să mă fac scriitor. „Dragă, îmi zicea el, filozofia e terminată odată cu apariția lui Marx. În schimb, literatura abia începe, iar în curând ea va cunoaște un avânt uluitor. Vom fi țara cu cea mai mare cantitate de literatură pe cap de locuitor“.

Aflând mai târziu că scriu prin ziare și că mi-am schimbat numele (revista „Viața Românească“ a refuzat să mă publice cu numele de Ion Mihalache, fostă căpetenie țărănistă), tata a venit personal la București și m-a întrebat:

- Ce porcărie ai făcut de-ai ajuns s-ți fie rușine de numele nostru? Nu mai putem ieși din casă din cauza ta.

Dar peste vreo zece ani și ceva, când devenisem celebru cu „Tanța și Costel“, cum se recomanda el când avea de-a face cu diferite autorități? Băieșu!

Școala de literatură a fost una dintre cele mai bizare instituții din țară în ultimele decenii. Nu numai că acolo erau adunați indivizi de cele mai diverse specii: scriitori consacrați, care făcuseră greșeli și care urmau să se reabiliteze; muncitori și muncitoare care nu aveau nici o înclinație literară, unii fiind analfabeți; femei de serviciu, ospătări, absolvenți de facultăți sau licee, ofițeri etc. Majoritatea erau impostori notorii (în schimb, D.R. Popescu a fost

respins la examnul de admitere pentru lipsă de vocație!), demagogi, delatori și chiar schizofrenici. Iată câteva exemple: un oarecare Pintilie din Iași, poștaş de meserie, făcea duș cu basca încap; secretarul de UTM, Harpalet, a fost surprins în timp ce tăia paltoanele colegilor cu o lamă de ras. Întrebat de ce a făcut acest gest ticălos, el a răspuns: „era prea multă acalmie în atmosfera ideologică din școală“. Luat mai din scurt de una dintre victime (mai exact, călcat în picioare) el a spus, în cele din urmă, adevărul: „Înainte de a veni aici eu am fost ofițer de cavalerie și am căzut de pe cal drept în cap“. Un alt tip, ardelean, I.A., avea obiceiul de a fura pasta de dinți de la alții. Din greșeală și neștiință s-a spălat luni de zile pe dantură cu pasta de bărbierit a lui Petre Dragu. Vasile Nicorovici l-a demască cu vehemență pe criticul D.M. colegul lui de cameră, că e un dușman periculos al regimului, deoarece îl citește pe Blaga, iar Al. Căpăriu era să se arunce de la etajul doi al clădirii după ce unul dintre profesori a scos pistolul pe masă în timpul unei ședințe. Un „comando“ format din Lăncrânjan, Remus Luca și un oarecare Marian de la Cluj ne scula în fiecare dimineață la ora șase, cu strigăte și îmbrânciri cazone, pentru înviurare fizică, iar un alt coleg ne cerea note informative despre ceilalți colegi sub pretextul că lucrează la un „roman al școlii“.

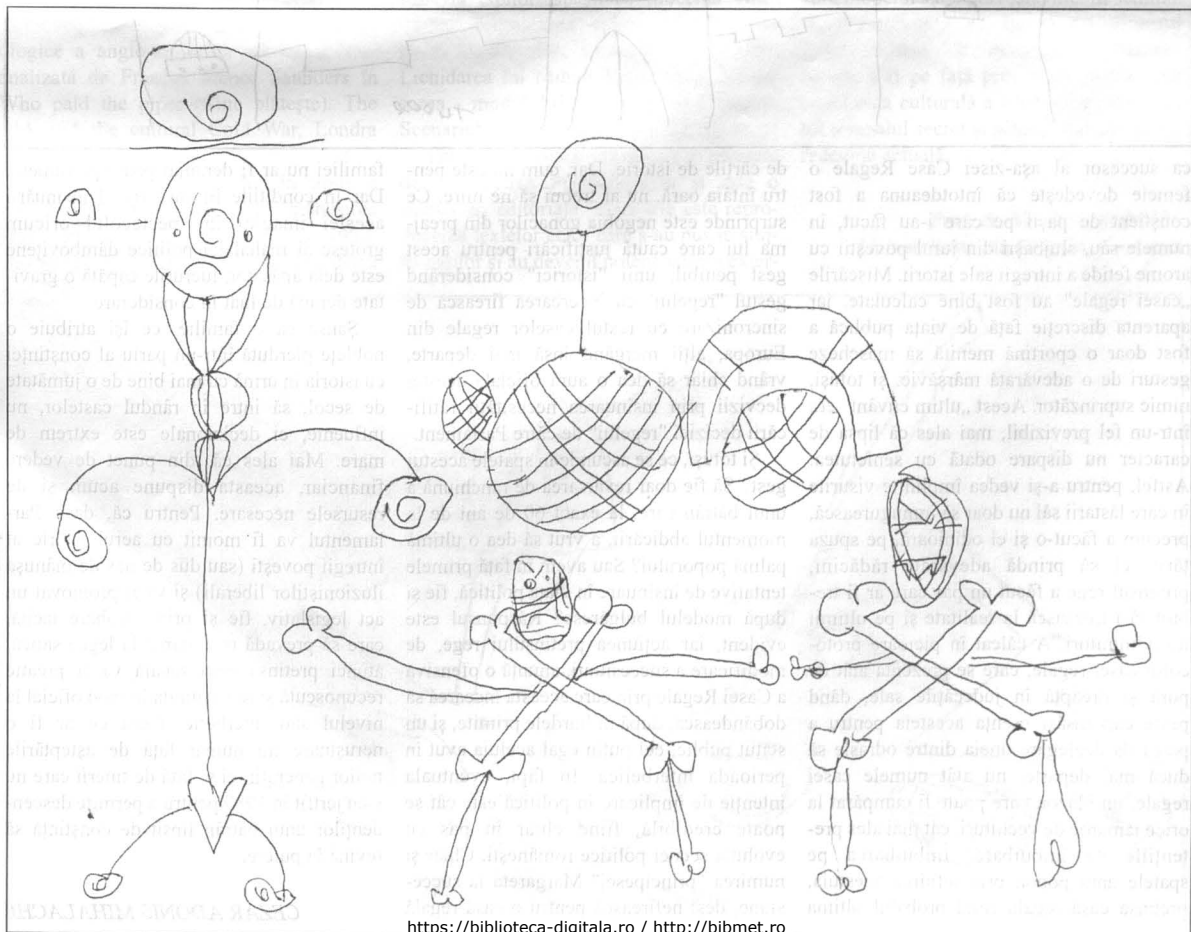
Pe vremea aceea eram un individ timid și insignifiant. Și extrem de prost îmbrăcat. De fapt, singurul. De ce? Directorul școlii, regretatul Petre Iosif, a chemat la el pe toți elevii ca să-i îmbrече ce nevoi vestimentare au (acestea urmând a fi cumpărate în contul

Fondului Literar). În timp ce mă aflam la rând cu ceilalți colegi, l-am întrebat pe Ion Petrache despre ce este vorba. Petrache, care se lăuda că a fost unul dintre vajnicii piloți ai aviației române (s-a aflat ulterior că n-a urcat în viața lui nici măcar într-un planor) era și omul cel mai lipsit de umor. Ei, bine, în ziua respectivă el a născocit farsa vieții lui: mi-a spus că suntem chemați pentru a fi inspectați la îmbrăcăminte, iar cine nu are ce-i trebuie va fi eliminat din școală. M-am ascuns imediat în dormitor și așa se face că am făcut iarna 1951-1952 într-o pereche de teniși dăruți de Petre Dragu și o hainuță de doc primită de la un unchi vatman la I.T.B.

La terminarea școlii, o parte dintre absolvenții nu au fost repartizați în presă, ci trimiși înapoi de unde au venit. Fănuș Neagu, de pildă, a devenit învățător în Bărăgan. După câțiva ani l-am descoperit locuind într-un garaj din Ferentari, împreună cu soția, fără servicii, trăind din te miri ce. L-am recomandat conducerii ziarului „Știința tineretului“, unde lucram și eu. Cariera lui gazetărească a fost, însă, foarte scurtă. Șeful secției agrare, unde funcționam amândoi, era un tehnician dentar, care i-a dat un reportaj de probă cu titlul „S-a născut un vișel“. Fănuș a crezut că nu înțelege bine și a întrebat: „Poate S-a născut un om“. „Nu, nu, i-a precizat dentistul, pe mine mă interesează vișelul. De oameni se ocupă alte secții“. Proaspătul reporter și-a dat demisia și s-a apucat de literatură. Chestie de destin.

Ar mai fi multe de povestit.

Le lășăm pe altă dată

A dovedit din nou ca, în esență, deși își laudă viața nobiliară, rămâne la fel de lipsit de caracter. A abdicat, dar asta nu l-a împiedicat să tragă foloase materiale mai târziu când, după 1989, mânușa liberală a tras cu sete la spuza bătrânului rege pretendent. A luat din stânga și din dreapta, strângând o avere uriașă. Am crezut însă că se va mulțumi cu purhoiul de avere strâns, cu pădurile și castelele restituite ilegal, ca îi va fi de ajuns pentru a fi fericit că nu-și va lăsa odraslele pe drumuri. Nu a fost însă așa...

Imagina un bătrân cu blazon folosit de gonacii din preajma lui s-a destrămat... Pentru că, ultimul lui gest, acela de a numi

din lume căreia i se mai permite să călărească norodul, e drept prin alte mijloace, pentru a se îndestula.

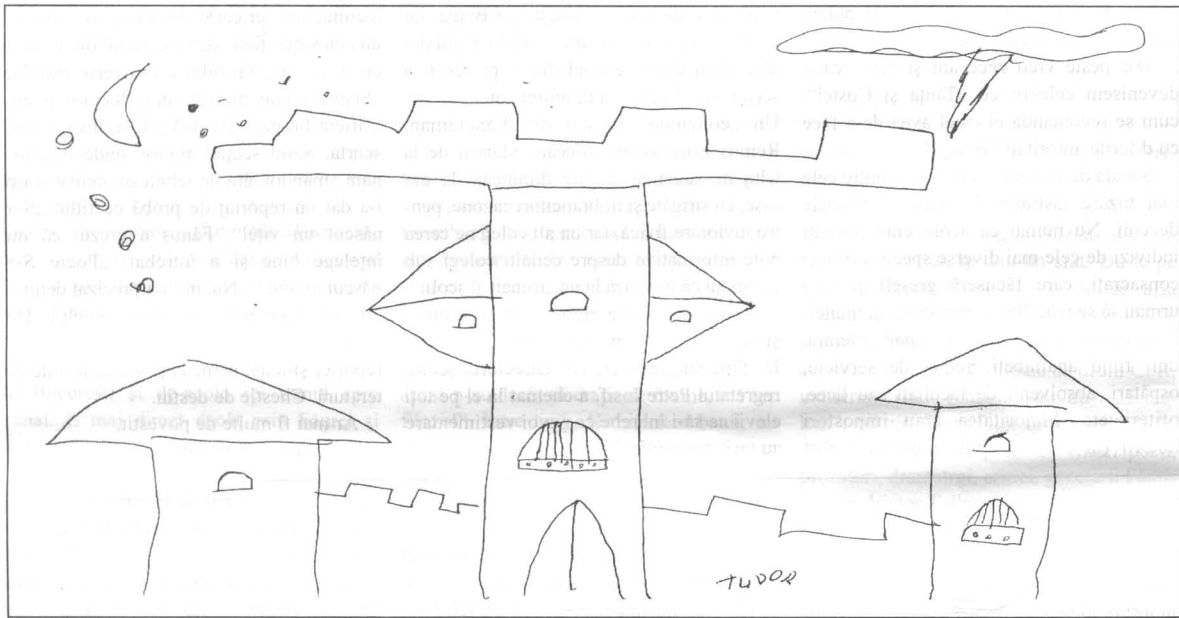
Pretinsul rege a modificat statutul dinastic, eliminând legea salică prin care moștenitorii la tron puteau fi numiți doar pe linie masculină. O cutumă statuată și în acetle oficiale prin Articolul 83 al Constituției din 1866, care preciza că "în lipsa de descendenți în linie bărbătească ai Regelui, succesiunea tronului se va cuveni celui mai în vârstă dintre frații săi sau coborătorilor acestora".

În fapt, regele și-a negat propria condiție, dar și pe aceea a așa-zisei case regale, făcând un gest total lipsit de eleganță față

bazată strict pe legea salică, este explicabilă în condițiile în care soțul acesteia, Radu Duda, este văzut de o serie de oameni de afaceri extreme de influenți ca potențial candidat la Presedinție. Mai ales că Duda este implicat în viața publică încă de pe vremea premirului Adrian Năstase, când a fost numit (și a rămas!) consilier al prim-ministrului.

Oricum, spectacolul penibil pe care îl oferă casa regală de câțiva ani buni, de când a început procesul de îmbuibare cu averi retrocedate ilegal și culminând cu ultima decizie a pretinsului rege, este de un ridicol desăvârșit. Un kitsch care, dacă ar fi fost promovat strict pentru uzul privat al

„Lăcomia unui pretins rege”

ca succesor al așa-zisei Case Regale o femeie dovedește că întotdeauna a fost conștient de pașii pe care i-au făcut, în numele său, slujbașii din jurul poveștii cu arome fetide a întregii sale istorii. Mișcările „casei regale” au fost bine calculate, iar aparenta discreție față de viața publică a fost doar o oportunitate menită să mascheze gesturi de o adevărată mârșăvie. Și totuși, nimic surprinzător. Acest „ultim cuvânt” era într-un fel previzibil, mai ales că lipsa de caracter nu dispăre odată cu senicutea. Astfel, pentru a-și vedea împlinite visurile în care lăstarii săi nu doar să înmugurească, precum a făcut-o și el odinioară, pe spuza țării, ci să prindă adevărate rădăcini, pretinsul rege a făcut un pas care ar fi trebuit să-i trezească la realitate și pe ultimii lui admiratori. A călcat în picioare protocolul casei regale, care se prezenta atât de pură și dreaptă în judecățile sale, dând peste cap însăși esența acesteia pentru a putea da dezlegare uneia dintre odrasle să ducă mai departe, nu atât numele casei regale, un blazon care poate fi cumpărat la orice iamaroc de vechituri, cât mai ales pretențiile de îmbuibare. Îmbuibarea pe spatele unui popor, prin jefuirea acestuia, pretinsa casă regală fiind probabil ultima

de cărțile de istorie. Dar, cum nu este pentru întâia oară, nu ar trebui să ne mire. Ce surprinde este negobia gonacilor din preajma lui care caută justificări pentru acest gest penibil, unii "istorici" considerând gestul "regelui" ca încercarea firească de sincronizare cu restul caselor regale din Europa, alții mergând însă mai departe, vrând chiar să dea o aură oficială acestei decizii prin insinuarea necesității ratificării deciziei "regelui" de către Parlament.

Și totuși, ce se ascunde în spatele acestui gest? Să fie doar revărsarea de ranchiună a unui bătrân care, la exact 60 de ani de la momentul abdicării, a vrut să dea o ultimă palmă poporului? Sau avem în față primele tentative de insinuare în viața politică, fie și după modelul bulgăresc? Răspunsul este evident, iar acțiunea pretinsului rege, de modificare a succesiunii, anunțată o ofensivă a Casei Regale prin care aceasta încearcă să dobândească, după miliardele primite, și un statut public, cel puțin egal aceluia avut în perioada interbelică. În fapt, eventuala intenție de implicare în politică este cât se poate credibilă, fiind chiar în pas cu evoluția scenei politice românești. Chiar și numirea "principesei" Margareta la succesiune, deși nefirească pentru o casă regală

familiei nu ar fi deranjat poate pe nimeni. Dar în condițiile în care riscul insinuării acestei imagini în spectacolul oricumm grotesc al mahalalei politice dâmbovițene este deja apăsător, lucrurile capătă o gravitate demnă de luat în considerare.

Șansa ca o familie, ce își atribuie o noblete pierdută într-un pariu al conștiinței cu istoria în urmă cu mai bine de o jumătate de secol, să intre în rândul castelor, nu influente, ci decizionale este extrem de mare. Mai ales că, din punct de vedere financiar, aceasta dispune acum și de resursele necesare. Pentru că, dacă Parlamentul va fi momit cu aerul istoric al întregii povești (sau dus de nas de mânușa iluzioniștilor liberali) și va fi promovat un act legislativ, fie și prin aprobare tacită, care să prevadă renunțarea la legea salică, atunci pretinsa casa regală va fi practic recunoscută și reinstaurată în mod oficial la nivelul său interbelic. Ceea ce ar fi o nerușinare nu numai față de așteptările noilor generații, ci și față de tinerii care nu s-au jertfit în 1989 pentru a permite descendenților unui bătrân lipsit de conștiință să revină la putere.

"Cultura Războiului Rece" în viziunea lui M. Ungheanu

M. UNGHEANU - "HOLOCAUSTUL CULTURII ROMANESTI; 1949 - 1989"

Hitler spera în buncăr, în ultimele sale zile, ca la întâlnirea dintre rasa superioară anglo-saxonă, capitalistă, apuseană cu cea inferioară, asiatică, slavo-bolșevică, lupta nu va înceta. și spre surprinderea mai ales a anglo-americanilor chiar așa s-a și întâmplat, dar nu chiar așa cum vroia Hitler.

Stalinismul, idealurile solidarității, fraternității, egalității erau populare în Europa devastată. Inițiativa în lupta culturală dintre est și vest era la început de partea marxștilor. Așa că Stalin, ajuns la Berlin, a început imediat propaganda, munca de lămurire a germanilor, italienilor, francezilor, grecilor etc. și din sfera de ocupație anglo-americană.

La scurt timp însă Truman s-a dezmeticit, începe refacerea țărilor la vest de Cortina de Fier cu Planul Marshall și ripostează slavilor cu aceeași monedă. Adică demască sclavia și duplicitatea din Lagărul bolșevic. Bani pentru acest mare proiect cultural secret al CIA au fost luați din Planul Marshall.

și dacă slavii nu aveau nici un scrupul față de dușmanul de clasă, sub patronajul CIA, Radio Europa Liberă, Libertatea, sute de publicații, simpozioane și congrese pledau pentru economia de piață, libertatea și democrația de tip nord-americană.

Strategia înfruntării secrete cultural-ideologice a anglo-saxonilor cu slavii, este analizată de Frances Stonor Saunders în *Who paid the piper* (Cine plătește). The CIA and the cultural Cold War, Londra 1999, 540 p.

Demascarea comuniștilor în apus a devenit facilă mai ales după înăbușirea revoltei muncitorilor din Berlin 1953, Budapesta 1956, Praga 1968, iar activitatea

ofițerilor CIA și a colaboratorilor a devenit tot mai ușoară. În final, războiul rece, sau al treilea război mondial, după diplomatul sovietic Valentin Falin, s-a încheiat cu victoria vestului. Federația Rusă are azi numai 5% din puterea economică a vestului, iar la mesajul eliberator marxist-leninist a renunțat de bună voie, chiar Moscova.

Cam același lucru s-a întâmplat și în România. KGB-ul a venit cu ofițeri și un grup de cominterniști pregătiți să preia puterea și cu sprijinul Armatei Roșii, care a rămas în țară 1944-58, a exterminat fără drept de apel cultura română neconformă cu stalinismul. Mihai Ungheanu, cel mai clarvăzător și curajos analist al generației sale, descrie degradarea în Holocaustul culturii românești, 1944-1989, ed. D.B.H. 470 p. Mai mult decât atât, continuarea procesului și după 1989.

Dacă CIA se folosea de bani, organizații și actori sub acoperire, KGB-ul la București nu avea nici un motiv de a nu acționa pe față și cu toată brutalitatea, cu Morți civile și moartea de la Sighet, cu Echipele de epurare etc. Titlurile capitolelor sunt edificatoare: Execuții rituale; Triumfători sub protecția katiușelor; Extinderea etichetelor prohibitive; Reprimarea exilului; Intercizarea lui Eminescu; Condamnări post-mortem - Titu Maiorescu; Metoda țărilor ispășitori; Inocența vinovaților; Eliminarea indezirabililor; Ocuparea instituțiilor; Inocența comisarilor; Lichidarea lui Mihail Manoilescu; Relansarea modelului execuțiilor rituale; Scenariul maniheic și sacrificiile rituale...

Titlul cărții Holocaustul..., e o preluare de la Stephan Fischer-Galați și este o slăbiciune editorială. Meritorie este reproducerea textelor celor care s-au pus în slujba rușilor și au devenit nolens volens exter-

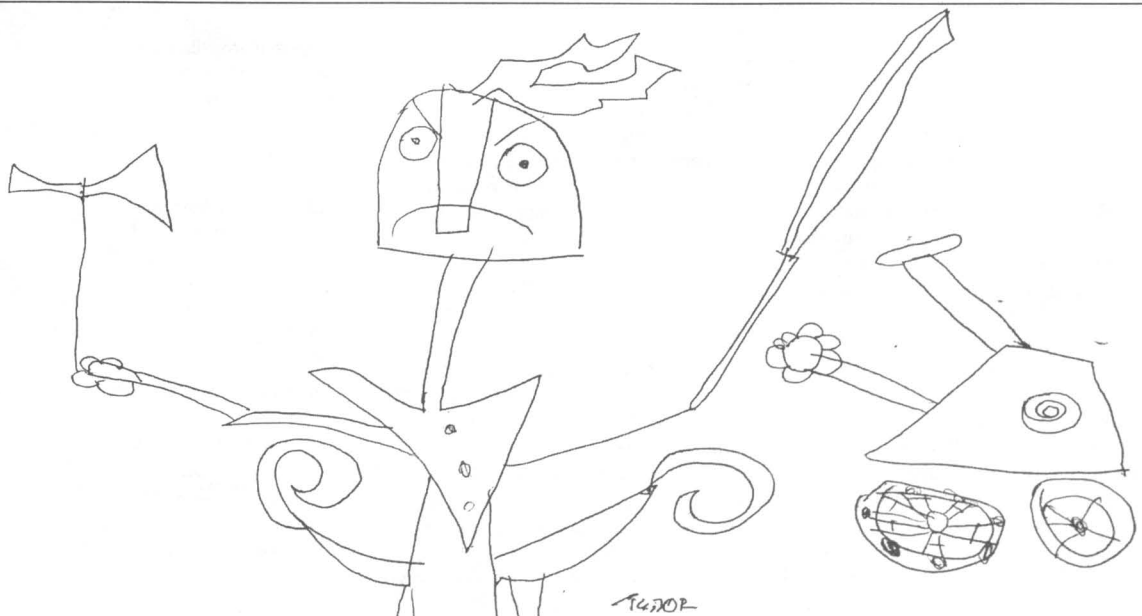
minatorii și după '89: Silviu Brucan: Amănuntele unei capturi senzaționale (1947); Paul Cornea: Tendințe în opera de artă (1947); Leonte Răutu: Împotriva Cosmopolitismului (1948); Mihai Roller: Să învățăm limba lui Lenin și Stalin (1948); Zigu Ornea: Caracterul reacționar și diversionist al semănătorismului (1961); Radu Florian: O controversă filozofică.

La români o deosebire de trecutul celui de al treilea război mondial este greu sesizabilă. Totuși după lectura cărțiilor lui Saunders și Ungheanu aveam conștiința depășirii unei epoci istorice. Din păcate mai mult în vest. În est Armata 14 a Rusiei pe Nistru și una mai puțin vizibilă la București reconstruiesc cu aceleași metode și agenți cultura orientală, care deja în forma ei marxist-leninistă sau laică, liber cugetătoare este analizată exhaustiv și competent.

Globalizarea face ca lupta dintre est și vest să nu mai fie sinucigașă ca sub Hitler, nici secretă ca în tipul Războiului Rece și a Cortinei de Fier, ci constructivistă. Adică acum se construiește o situație haotică sau complexă, care duce cu necesitate la rezultatul dorit ca în Un război civil ragizat? (Redefinirea revoluției) de Mihai Ungheanu în ed. Romcartex 1997, 471p.

Politicienii moldo-valahi sunt orientați spre modelul slav, pravoslavnic. În schimb, în Transilvania și Banat cu ajutorul Legitimărilor de maghiari orientarea începe a fi pe față provestică. Astfel aici experiența culturală a Războiului Rece, cu tot arsenalul secret și actorii binecunoscuți, redevine actuală.

Prof. dr. VIOREL ROMAN,
Universitatea din Bremen, Germania

Eminescu și Grigore Vieru I

*„Numai omu-i trecător
Pe pământ rătăcitor,
Iar noi locului ne fimem,
Cum am fost așa rămânem:
Marea și cu râurile,
Lumea cu pustiurile,
Luna și cu soarele,
Codrul cu izvoarele...”*

Comentând aceste versuri, profesorul de literatură română le cere elevilor să remarce figura de stil numită enumerație. În general, o enumerație nu se face la întâmplare, ci într-o anumită ordonare, urmărind efectul poetic. Cel mai obișnuit, avem de-a face cu o ordonare descendentă sau, mai ales, ascendentă, caz în care poziția finală devine privilegiată, finis coronat opus... Așadar, întrebându-și elevii despre ce fel de enumerație e vorba în finalul din Revedere - poezie în care mai întâlnim câteva enumerații, profesorul de literatură română are ocazia de a-i pune pe elevi în situația de a constata ei înșiși ce înseamnă autenticitatea simțirii poetice. Mai întâi însă aceștia vor observa că în primele trei versuri ordinea este într-adevăr ascendentă: marea, lumea, luna, soarele. Soarele este mai trainic și mai statornic decât lună, lume, mare etc. Luna, ca element cosmic, de asemenea, față de lume (mapamond, adică), pustiuri, mări ș.a.m.d., în ordinea indicată de poet.

Versul ultim - se vor mira elevii - coboară enumerația la nivelul codrului și al izvoarelor, simboluri ale eternității mult mai palide decât soarele cel veșnic strălucitor. Îndeosebi ultimul: izvoarele... Ce să caute izvoarele în poziția privilegiată?!, se vor mira elevii.

În acest moment, profesorul va avea o ezitare, părând el însuși pus oareșicât în încurcătură, va cere timp de gândire - „ia să vedem, copii, care să fie explicația?” - în nădejdea că răspunsul va țâșni din bănci, dintr-o bancă mai norocoasă, undeva prin fundul clasei, rândul de la ferestre... „La un poet autentic, ca Eminescu, putem pleca în analiza textului de la convingerea că nimic nu este întâmplător, că niciun cuvânt nu e folosit sau așezat la întâmplare, la nimereală”, va continua profesorul, ambiționându-i pe elevi să gândească pentru câteva clipe cu inima și mintea poetului. „V-am spus - continuă domn profesor - că poziția finală a unei enumerări ascendente este un loc cu totul deosebit, cu totul semnificativ. Izvorul este, desigur, ceva mai degrabă trecător, în comparație cu soarele. La fel și codrul!... Unde sunt codrii de odinioară?!... și câte izvoare n-au secăt de când soarele luminează pe cer?!... Este evident deci, că izvorul nu „ne ține locului”, nu este mai neschimbător decât soarele! Dimpotrivă! și totuși...”

Răspunsul s-ar putea să vină din ultima bancă: „toate acestea sunt adevărate la nivelul rațional al percepției realității. La nivelul emoțional, al trăirii realității, codrul

cu izvoarele reprezintă, pentru poet, simbolul cel mai copleșitor al eternității. Așadar, este vorba de o anume sensibilitate a poetului, a omului Eminescu, pentru care lumea capătă o înfățișare alta decât cea înregistrată de simțul comun sau de cunoașterea științifică. În lumea de valori în care trăia Eminescu, codrul cu izvoarele înseamnă eternitatea unui paradis de-acum pierdut, și, probabil, de aceea mai veșnic decât soarele, despre care poetul știa, la nivel rațional, că vreodată se va fi stingând și el. Dar cum să sece vreodată în sufletul poetului izvorul din copilărie, ori să se usuce amintirea codrului de odinioară?!... Așadar, enumerația din Revedere urmează ordinea ascendentă în care acele obiecte funcționează - ca simboluri ale eternității - în conștiința poetului. Dovadă opera poetică însăși, în al cărei cadru soarele - atât de „internațional”, ocupă un loc mult mai umbrat decât codrul cu izvoarele, atât de național, de românesc. Nu?!... Doar românului îi place sus, la munte, sus, la munte, la izvor!...

Profesorul de română care va fi făcut vreodată acest comentariu, va avea de acum înainte o dovadă în plus că lucrurile stau chiar așa. „De acum înainte”, mai exact spus, din luna decembrie 1988, dată care va intra, cu siguranță, în istoria poeziei românești, în istoria chipurilor în care lumea poate fi trăită pe românește. Căci, în decembrie 1988 a apărut în casele noastre o carte minunată: Rădăcina de foc, a lui Grigore Vieru... Iar în această carte citim, la una din file, că Toate se schimbă în viață, Numai izvorul nu... Aceste două versuri ne-au amintit, precum se vede, de Eminescu... Într-un mod explicabil numai într-un singur fel: înrudirea structurală a două sensibilități care, puse în aceleași condiții - geografice, în același spațiu, geo-poetic, reacționează la fel, ajung la aceeași concluzie, numai pentru ei doi valabilă: toate se schimbă în viață, numai izvorul nu...

Mi se pare lucru evident că nu e vorba de o influență... Deși acestea nu lipsesc. Există în chip evident în poezia lui Vieru un eminescianism de care poetul însuși este conștient, așa putea spune că l-a căutat, cultivându-l cu venerație. L-aș numi exterior, împrumutat, rod al receptării operei eminesciene. Dar mai există și un eminescianism interior, efect al similarității, care s-ar fi manifestat chiar și în ipoteza - pur teoretică - că Vieru ar fi scris poezie fără să-l fi citit vreodată pe Eminescu, eventual în ipoteza că ar fi trăit înaintea acestuia... Caz în care poezia lui Vieru ar fi arătat desigur altfel, dar nu în totulul tot altfel, nu în tot ce are ea definitoriu...

Rădăcina de foc este o carte despre care, negreșit se vor mai scrie alte cărți, punctând în timp dănuirea, cât codrul cu izvoarele, a acestei cărți, a poeziei lui Grigore Vieru. Nu ne vom îngădui să vorbim despre carte, despre adâncimile viziunii ei, de necuprins în câteva pagini. Ci

voim a semnala doar alte câteva asemenea coincidențe, care-l înscriu pe Vieru în descendența poetică cea mai nobilă cu putință. Aș spune chiar că e vorba de coincidențe care ne fac să-l înțelegem mai bine pe Eminescu însuși!...

Iată, de pildă, O, mamă... Ne-am simțit obligați să raportăm la această poezie o bună parte din creația lui Vieru, în ce are aceasta mai original (sic!). Poezia lui Vieru, printre altele, este o poezie filială. Icoana Mamei este „obsesia” cea mai persistentă în universul poetic altminteri nu foarte diversificat al poetului. În poezia lumii, deci și a noastră, cea românească, Grigore Vieru este unul dintre cei mai inspirați poeți ai acestui simțământ. Nu întâmplător volumul de care ne ocupăm începe cu versurile:

*„Ușoară, maică, ușoară,
C-ai putea să mergi călcând
Pe semințele ce zboară
Între ceruri și pământ!...”*

*În priviri c-un fel de teamă
Fericită totuși ești -
Iarba știe cum te cheamă
Steaua știe ce gândești.”*

Așa va fi arătat și maica ciobănașului moldovean... Această poezie „a mamei” culminează cu extraordinarul Cântec de leagăn pentru mama, care-i asigură lui Vieru un loc în orice antologie de poezie a acestui secol, dezmoștenit de sentimentele recunoștinței filiale!...

Alături de chipul mamei apare, adeseori, chipul iubitei:

*„Iar două de-o seamă
Cuvinte-n amurg
(Iubită și mamă)
Pe față îmi curg”
(Din ceruri, de-aproape)*

Îngemănare surprinzătoare - mamă și iubită - dacă o desprinzi din contextul poeziei lui Vieru. Dacă însă insiști asupra acestui context, lucrurile intră într-o stare de tihnită normalitate:

*„Duminică dimineața
Copiii noștri amândoi
Se urcă în pat
Între noi...
Ne scot de pe degete
Palidele inele,
Le duc la ochi
și se uită la mama și tata
Prin ele.
O, globul rotund al inelelor
Se umple atunci
De văzul copiilor luminos.
și-n toată lumea
Nu există joc mai frumos!”
(Joc de familie)
(Va urma)*

ION COJA